

Izšla je ob 4. jutru.
Štane mesečno Din 25.—, za naročnino mesečno Din 40.—, za prejemstvo Din 40.—, neobvezno.
Oglas po tarifi.
Uredništvo:
Ljubljana, Kraljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 2073 in 2804, ponoči tudi št. 2034.
Rekopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 2073.
Izdati oddelki: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 2498.
Podružnice: Maribor, Aleksandrova št. 13. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri pošt. cen. zavodu: Ljubljana št. 11.423. — Praha št. 78.189. — Wien, Nr. 205.241.

Ljubljana, 19. novembra.
Dne 14. t. m. sta se sestala fašistični duce Mussolini in naš rimski poslanik Rakić, da izvršita zadnji kat tragedije, zvezane z imenom nettunskih konvencij. Izmenjala sta ratifikacijske listine konvencij, proti katerim se je pri nas pojavil tako nedeljen odpor javnosti, da je morala vlada dr. Korošca z napotom vseh svojih sil v krvi zadušiti narodno nejevoljo. Pri tej priliki sta gospoda izmenjala gotovo tudi celo kopo fraz o dobrih sosedskih odnosih, o prijateljstvu in duhu prijateljstva, ki je rodilo te konvencije in poglodelo topla čustva. ki vzajemno prevevajo oba bregova sinje Adrije. Duce je gotovo s sardonskim posmehom vzel na znanje prijazna zagotovila, dobro vedoč, da je ratifikacija konvencij poraz naše države, tem občutnejši poraz, ker se naš narod zaveda, da so mu konvencije v nesrečo.
Da da pravilnega izraza, kako razume ta topla čustva, ki naj uvedejo ero prijateljstva med obema državama. je oblast fašistične Italije takoj naslednji dan, 15. novembra, prizadela Jugoslovenom v zasedenem ozemlju zadnji udarec ter jim vzele poslednjo možnost, da javno obravnavajo svoje zadeve. Goriški prefekt Cassini je sporočil edinemu v Italiji še izhajajočemu slovenskemu političnemu listu »Goriški Straži« svoje tretje svarilo, ki je po drakonskih fašističnih zakonih istovetno z ustavitvijo lista.

V državah, kjer vlada le še senca pravice in zakonitosti, daje takim daleko sežnim odlokom povod prevratno pisanje, protidržavno in asocijalno dejanje in nehanje izdajateljev, kar vse mora biti v odloku točno in podrobno navedeno ter utemeljeno. V deželi fašizma, kjer vlada črna nasilnost večine nad drugorodno manjšino, pa zadostuje, da se poslušajočemu uradniku nekaj zazdi in da lahko podtakne kaznovanemu listu odgovornost za izjave, ki jih v listu ni in ki jim mora upravnik šele podtakniti sled sence kakega prestopka.

»Goriška Straža«, ki mora kot glasilo tujerodnega, preganjanega ljudstva pisati skrajno previdno in kratko, je dosegla rekord, kakršnega morda na vsem svetu še nikoli ni dosegel noben drugi list. Konfiscirana in posvarjena je bila namreč zaradi nečesa, česar ni napisala, da so na Kozlovmu robu pri Tolminu neznani fantje razobesili jugoslovanske zastave. Izpustila je v tem poročilu samo običajne psovke, ki si jih italijanski listi dovoljujejo običajno na naslov »prijateljske« sosednje države. Prefektu je bilo dovolji za sustrakt kaznivega dejanja, da slovenski list ni dodal niti besede za obsodbo te »iredentistične manifestacije«.

Še večji zločin je »Goriška Straža« zagrešila v očeh prefekta z opisom jezenskega počutka, kjer čanekar opisuje, kako megleni in dolgočasni dnevi so nastopili. »Ni več ptičkov«, pravi članek, »in človeka se poloti otožnost, ko vse to opazuje. Kako je bilo še nedavno tu toplo in prijazno, sedaj pa naenkrat taka izprememba!« Po teh sentimentalnih besedah, ki jim italijanski prefekt podtaka značaj iredentizma, tolaži pisec članka čitatelje, da bo že še prišla pomlad in ž njo lepši časi. Vestni cenzor je dobil gotovost, da te besede metaforso namigujejo na lepo preteklost, hudo sedanost in lepšo bodočnost, kar vse naj vzbuja nevoljo proti sedanjemu stanju in ograža obstoj Italije.

Taki so vnebovpijoči grehi »Goriške Straže« in ni dvoma, da pod takimi razmerami ni mogoče napisati najnedolžnejše vrstice, ki bi se ne dala tolmačiti v protitalijanskem in iredentističnem duhu. Ravno tako pa tudi ni dvoma, da pod takimi razmerami ni misliti na prijateljsko in dobrososedsko sožitje med Jugoslavijo in Italijo, ki ga naša slepa vladna politika hoče doseči tudi za tako ceno, da zatira vsak pojav, ki gre za tem, da bi se ureditev medsebojnih odnosov postavila na zdravejšo bazo in ne na neko, nemogočo in nesmiselno prijateljstvo.

O priliki ratifikacije nettunskih konvencij je KDK opetovano povdarjala to kričečo neskladnost. Zahtevala je, da naj naši odnosi do Italije pač nosijo obeležje miroljubnosti in medsebojne znanosti, zametala pa je kot nesmisel vsiljevanje prijateljske note v odnose obeh držav, ko vendar Italija ne izpusti nobene prilike, da ne bi pokazala, kako malo ji je do tega prijateljstva.

Z ustavitvijo »Goriške Straže«, ki je zadala zadnji in najhujši udarec primorskim Slovincem, bo morda naša vlada uvidela, kako nepremišljeno in nes pametno je bilo, da se je toliko zavzemala za konvencije, češ, da so z naše strani potrebne tudi žrtve, da uredimo pereče vprašanje naših odnosov do Italije.
Na naše žrtve je službena Italija promptno odgovorila z napadom. Ta napad velja našemu narodu, istemu narodu, ki je ogorčen protestiral proti ratifikaciji in doživel za to udarec v obraz s strani lastne vlade...

Po kraljevem povratku v Beograd Kralj se je včeraj vrnil v Beograd. — Demokrati napovedujejo neposreden izbruh vladne krize. — Vesti o demisiji ministra Cvetkovića

Beograd, 19. nov. p. Danes popoldne se je vrnil v prestolnico kralj Aleksander s kraljico in spremstvom. Na kolodvoru je pozdravil kralja princ Pavle s svojo soprogo kneeginjo Olgo, predsednik vlade in dvorni funkcionarji. Po krajšem razgovoru s princem Pavlom se je kraljevski par odpeljal na dvor.

S kraljevim povratkom je namah oživel politično življenje. Tekom njegove odsotnosti v inozemstvu so listi poročali o kraljevih sestankih — predsednikom francoske republike in naglašali, da se je na teh sestankih govorilo tudi o potrebi skorajšnje ureditve spora, ki je izbruhnil med Srbijanci in prečani.

Te informacije so skušali izkoristiti zlasti demokrati. Pri vsakem sporu, ki je izbruhnil v vladi, so navajali, da bodo svoje stališče lahko vsak hip uporabili za odvojen nastop v predstoječi krizi, tako da bi mogli v tem primeru preiti v prve vrste ter vzeti situacijo v svoje roke. Tako je bilo s sporom glede dalmatinske agrarne reforme, tako je bilo tudi z ostalimi spori.

Kraljev povratek je padel dalje v čas, ko obe krili radikalne stranke še drhtita od razburjenja in dogodkov, ki so se odigrali na včerajšnjem shodu v Prokuplju. Vsi politični krogi komentirajo te dogodke in jim pripisujejo velike posledice.

Danes so se vrtnili v Beograd prvaki obeh v Prokuplju včeraj nastopivših taborov radikalne stranke. Posebno ogorčeni so pristaši glavnega odbora, ki dolže ministra Cvetkovića, da je sam organiziral napad na shod glavnega odbora v Prokuplju. Člani glavnega odbora izjavljajo, da bodo po-

krenili proti Dragiši Cvetkoviću energično akcijo ter zahtevali, da odstopi.

Ob 8. zvečer se je v političnih krogih razširila vest, da je predsednik vlade dr. Korošec pozval ministra ver, naj poda ostavko. Zaradi tega so se novinarji hipoma razkropili na vse strani, da bi poiskali ministra ver in preverili istinitost te vesti. Ob pol 9. pa se je oglasil v predsedništvu vlade sam minister ver Dragiša Cvetković ter izjavil novinarjem, da niti najmanj ne misli na demisijo in da ne namerava podati ostavke.

Za nezvestnost in kritičnost položaja je značilno, da objavlja nocojšnja »Pravda« svoje poročilo o politični situaciji pod belim zaglavjem »Pred otvoritvijo krize«. Zdi se, da je pisava tega lista v tesni zvezi z namero demokratske stranke, izrabiti najnovejši konflikt, ki je izbruhnil v radikalni stranki zaradi dogodkov v Prokuplju. Demokrati računajo, da so notranji spori v radikalni stranki pripikeli do take vročine, da bi v slučaju odstopa vlade ta stranka saj v sedanjem momentu radi prejakši notranjih nasprotij ne mogla prevzeti vodstva države in da bi tako demokratska stranka stopila v ospredje ter vzele rešitev spora s prečanskimi kraji v svoje roke.

Pristaši glavnega odbora, so dajali danes neprestane izjave, v katerih obsojajo ministra ver Dragiša Cvetkovića in njegovo demonstracijo v Prokuplju. V teh izjavah zatrjujejo, da se doslej še ni zgodilo da bi se bil aktiven minister ponižal tako nizko ter nastopal proti svojim nasprotnikom na način, kakor se je to zgodilo v Prokuplju.

Odmevi nedeljskih pretefov v Prokuplju Silno ogorčenje med pristaši radikalnega glavnega odbora. — Napadi na ministra Cvetkovića. — Cvetković zatrjuje, da je bil pri spopadih samo opazovalec.

Beograd, 19. novembra. Včerajšnji radikalni shod v Prokuplju, ki so ga v prisotnosti ministra Dragiša Cvetkovića razbili pristaši policijskih radikalov in na katerem je prišlo do krvavega pretepa (obširno le o tem poročal »Ponedeljek«), tvorji danes predmet živahnih razprav in komentarjev v vseh političnih krogih. Neprizadeti krogi naglašajo, da je to le en dokaz več, kako gnile razmere vladajo v stranki, ki ji je poverjeno vodstvo državne politike. »Če pristaši sedanjega režima na tak način nastopajo že proti pristašim lastne stranke, kakih sredstev se šele poslužujejo proti drugim strankam, zlasti pa proti KDK in ostalim opozicijskim skupinam«, je izjavil danes vodja zemljoradnikov in nadaljeval: »To mora odpreti oči tudi onim, ki so doslej še verjeli, da sedanji režim res spoštuje zakone. Minister ver Dragiša Cvetković bi bil že po svojem niškem nastopu v vsaki kulturni državi nemogoč po dogodkih v Prokuplju pa bi moral takoj odstopti, če bi bilo pri nas le še kolikšak moralnega čuta.«

Pristaši vlade seveda na vse pretege branijo Cvetkovića in slikajo prokupljski shod kot nekako »narodno revolucijo, ki hoče pomesti z zastarelim glavnim odborom.« Minister Cvetković je novinarjem izjavil, da ne zadene njega nobena krivda, ker je

shodu samo prisostvoval in bil tako priča, kako je »narod ogorčeno zavrnil vsiljevanje Uzunovića in njegovih privržencev.«

Glavni odbor je imel danes sejo, na kateri je razpravljalo o včerajšnjih dogodkih. Pristaši glavnega odbora so skrajno ogorčeni in naglašajo, da je sedaj konec njihove potrpežljivosti. V njihovih vrstah zatrjujejo, da imajo dokaze, da e minister Cvetković sam organiziral napad na shod. Sreski poglavar e bil z orožništvom že v pripravljenosti ter je samo čakal ministrovega povelja, da navali na zborovalce. Po vesteh iz Prokuplja skušajo sedaj oblasti zvaliti vso odgovornost za prelivanje krvi na včerajšnjem shodu na pristaše Nikole Uzunovića in o danes aretirali njegovega uglednega pristaša Jovanovića iz Prokuplja, ki je bil eden glavnih sklicateljev tega shoda. Bivši minister Krsta Miletić je novinarjem izjavil, da je bil včerajšnji shod samo era slika nasilja, ki ga vrši Vukičevićev režim nad pristaši glavnega odbora. Slično so doslej potekali skoraj vsi shodi, ki jih je sklical glavni odbor. »Dolej se je vlada pri tem poslu posluževala svojih agentov in plačanih razgrajalcev, sedaj pa je to vlogo prevzel aktiven minister. Tako daleč smo že prišli pod režimom Veli Vukičevića. Toda temu bo kmalu konec...« je zaključil Miletić svojo izjavo.

Popoln poraz vladnih strank v Splitu Lep naoredek KDK pri nedeljskih občinskih volitvah. — Župan bo izvoljen iz vrst KDK. — Pribičević o izidu volitev

Zagreb, 19. novembra n. Danes popoldne je Pribičević izjavil novinarjem o volitvah v Splitu sledeče: Rezultat občinskih volitev v Splitu je ta, da je kmečko-demokratska koalicija sama dobila absolutno večino v občinskem svetu. SDS je dobila pri teh volitvah okrog 400 glasov več, kakor pri prejšnjih občinskih volitvah in 2 mandata več, kakor jih je imela doslej. Dr. Tartaglia je kot bivši večletni splitski župan dobil mani mandatov, kakor se je pričakovalo. HSS je dobila tri manjate več, vse vladne stranke pa so bile poražene pri teh volitvah. To je zanje popoln debakl, kakršnega niso pričakovale.

Rezultat v Splitu je, da imata HSS

in SDS nad 1000 glasov več nego na prejšnjih občinskih volitvah, mandatov pa 5 več. Vse druge skupine so nazadovale. To najbolj ilustrira položaj v Splitu in v vsej Dalmaciji. Pričakovati je, da bosta šli skupini KDK skupaj in da bosta sodelovali v občinskem svetu ter izvolili skupno občinsko upravo.

O volitvah v Splitu je poročal že »Ponedeljek«. Rezultat je bil naslednji: SDS 912 (6), HSS 1554 (10), HFSS 1149 (7), lista dr. Tartaglie 1293 (8), radikalni 413 (2), HSS sinška 95 (—), gospodarska lista 102 (—), republikanska delavska zveza 1248 (7), HPS 233 (1), davičevićevci 113 (—).

Povišanje poštnih in telefonskih pristojbin v Avstriji

Dunaj, 19. novembra. d. Ze dalj časa se razpravlja v poštinem ministrstvu o povišanju telefonskih in tudi poštnih pristojbin. V prvi vrsti bi prišle pri povišanju poštnih pristojbin v poštev one pristojbine, ki so z ozirom na pristojbine v drugih državah za istovrstna pisma nižje. Tudi se zatrjuje, da nemški obmejni prebivalci načeloma oddajajo svojo pošto v Avstriji, ker s tem mnogo prihranijo. Odločitev o tem še ni padla. Zdi se, da čakajo merodajni krogi na mežno gibanje nastavlencev, da bi s tem utemeljili zvišanje pristojbin.

16 kaznencev pobegnilo iz ječe

Varševa, 19. nov. s. Iz kaznilnice v Graudencu je včeraj zbežalo po 18 metrov dolgem podzemeljskem rovu 16 kaznencev. Kaznenci so v več mesecih z rokami skopali rov, ki je vodil iz vodnjaka na dvorišču kaznilnice v vrt sosednjega zemljišča. Begunci so od tam preplezali zid ter zbežali v dveh skupinah. Kmalu nato sta bila izvršena dva roparska napada, pri katerih so si kaznjenci nabavili denar in obleko. Policija, ki jih je takoj začela zasledovati, je tri ujela, ostali pa so še na begu.

Nove težkoče v pogajanjih z Grčijo Naša vlada je po grških vesteh stavila nepričakovano nove zahteve glede Soluna, kar je izzvalo težkoče na grški strani. Podpis pogodbe znova odgođen

Atene, 19. novembra g. V torek bo prišel v Beograd beograjski grški poslanik Polichronyades, da izroči odgovor grške vlade na zadnjo jugoslovensko noto. Kljub najstrožjemu molku o odgovoru grške vlade je izvedel vaš dopisnik, da je izzvala jugoslovenska nota v Grčiji ogorčenje in začudenje, ker je Jugoslavija nepričakovano stavila nove predloge glede ureditve režima v solunskem pristaniškem pasu, tako da se je pokazalo, da bodo potrebna ponovna pogajanja med Grčijo in Jugoslavijo.

Jugoslavija je med drugim znova sprožila vprašanja, o katerih se je zdelo, da so že urejena. V odgovoru, ki ga bo poslanik Polichronyades v sredo izročil v Beogradu, izjavlja atenska vlada, da vztraja na stališču, ki ga je zavzel ministrski predsednik Venizelos na svojem potovanju po Evropi, tako da bi, ako bi Jugoslavija odnehala in umaknila nekatere nove predloge, ne bilo nobene ovire za sklep grško-

jugoslovenske pogodbe. Kljub temu je treba ugotoviti, da se je začetni optimizem zaradi rešitve solunskega vprašanja sedaj spremenil v pesimizem tako da je računati s ponovno odgoditvijo zaključka pogodbe.

Kaj pravijo v Beogradu

Beograd, 19. novembra p. Nocoj je prišel iz Aten grški poslanik v Beogradu, g. Polichronyades, ki bo jutri izročil v ministrstvu zunanjih del odgovor grške vlade na noto, ki jo je podala naša vlada o še nerešenih vprašanjih z Grčijo. Iz krogov grškega poslanstva se doznava, da bo ta odgovor tak, da je mogoče pričakovati že v teku 20 dni definitivno ureditev tako vprašanja solunske cone, kakor vprašanja železniške zveze med Djevdjelijo in Solunom. Tudi bo do tega termina po vsej priliki rešeno vprašanje pakta prijateljstva med Jugoslavijo in Grčijo.

Pred ureditvijo predvojnih dolgov in terjatev med češkoslovaško in Jugoslavijo

Čsl. vlada je izdelala zakonski načrt, ki ureja to pereče vprašanje. — Čaka samo še na odločitev naše vlade

Praga, 19. novembra h. Vlada pripravlja osnutek za izravnavo starih kronskih dolgov in gotovim med Jugoslavijo in Češkoslovaško. V glavnem gre za prepopov tožb glede dolgov, ki so nastali pred 26. februarjem 1919, dalje za ustavitve sodnih postopkov in nedopustnost eksekucij. Slične pogodbe so bile sklenjene z Avstrijo in Madžarsko. Omenjeni osnutek je bil medtem samo parafiran. Razlikoval se bo od dogovora z Avstrijo ozir. Madžar-

ske v tem, da se bodo namesto nakazil v cliringu vršila direktna izplačila. Nekatere izjeme bodo veljale samo glede dolgov češkoslovaških denarnih zavodov in zahtev v titresih Sporobanke in Živnostenske banke napram bivši deželi Kranjski in nekaterim dalmatinskim krajem in neki tvrdki na Hrvaškem. Češkoslovaška vlada osnutka še ni definitivno podpisala in čaka na odločitev jugoslovenske vlade.

Zunanjepolitična debata v nemškem državnem zboru

Velik govor nemškega zunanjega ministra o stališču Nemčije glede izpraznitvenega in reparacijskega problema

Berlin, 19. novembra s. Zunanji minister dr. Stresemann je otvoril debato o zunanjepolitičnem položaju z velikim govorom. Čigar glavno vsebino so tvorila vprašanja izpraznitve zasedenega ozemlja, razorožitvenega pogajanja in rešitev reparacijskega problema.

Dr. Stresemann je najprej odklanjal kritiko glede tega, da je bilo vprašanje izpraznitve Porenja sproženo oficijelno. Izjavil je, da tudi negativno razčiščenje položaja ne more škodovati mednarodnemu stališču Nemčije. Za nemški narod pomeni globoko razočaranje, da zahteva glede izpraznitve Porenja v Ženevi ni prodrla. Nazirania nasprotnikov pogajanj o tem vprašanju nemška vlada pravno ne more priznati. Nemčija vztraja neomajno na svoji pravici do čimprejšnje izpraznitve vsega zasedenega ozemlja in da ta pravica ne more biti odvisna od rešitve drugih problemov niti od družinskih pogovorov kakršnegakoli značaja. Nemčija je prikražana v svojih pravicah dokler niena zahteva ne bo izpolnjena. Za izpraznitev ni mogoče zahtevati niti političnih niti finančnih protidajatev. Tudi »nozemstvo ne more biti v dvomu, da je dosedanj potek pogajanj za

izpraznitev izgubil v očen nemškega naroda brez razlike strank zaupanje v dobro voljo nasprotni strani. Dr. Stresemann je omenil francoske manevre v zasedenem ozemlju in z obžalovanjem ugotovil, da je duh posadke v Porenju popustil. Kljub temu smatra za potrebno, da v vsej javnosti dalje nastopa za smernice in dosledno nadaljevanje dosedanje nemške zunanje politike.

Nato se je minister bavil obširno z razmotrivanji o imenovanju komisije strokovnjakov za rešitev reparacijskega problema. Pri tem je povdarjal, da mora zadnji sklep o tem vprašanju sloneti na temelju nepolitičnih vidikov. Vladam mora ostati svoboda sklepanja o predlogih strokovnjakov. Šele tedaj, če bodo strokovnjaki izrekli svoje mnenje, bo mogoče razpravljati o nemškem naziranju, da bi se dalo to vprašanje v podrobnosti dovesti do končnoveiljavne politične rešitve.

Dr. Stresemann je končno izrazil upanje, da bodo pogajanja med vladami, ki se vrše, zaključena ugodno. Govor državnega zunanjega ministra je bil sprejet z izredno velikim odobravanjem.

Vročina, poplave in druge nesreče Neurje nad Anglijo. — Nesreča jugoslovenskega parnika. — Vročina v Newyorku. — Poplave Mississippija

Newyork, 19. novembra. (be.) V ameriških državah Kansas in Missouri to nastale zaradi trajnega deževja poplave. Več železniških prog je bilo prekinjenih. Po dosedanjih poročilih se je smrtno ponesrečilo osem oseb.

Berlin, 19. novembra. (be.) Iz Belgije in Nizozemske se poroča o silnih viharjih, ki so napravili veliko škodo. Na Nizozemskem je poginilo 16 oseb. Pri Tershelingu se je ponesrečilo ribiški čoln. Kapetan njegova žena in 10 otrok je našlo smrt v valovih.

London, 19. novembra. (lo.) Ob priliki zadnjega viharja je prišlo na morju do velikih nesreč. Ponesrečilo se je mnogo ljudi, vendar število ponesrečencev ni znano. Na obali pri Anglesey se je potopila mala barka. Posadka 5 moš je našla v valovih smrt. Na skalah so našli malega dečka popolnoma onemoglega. Njegovo stanje je zelo resno. Glede usode posadke parnika »Eltham«, katerega so našli razpolovljenega na corniški obali, se ni moglo doznati ničesar. S krova petih ladij je vihar vrgel v morje posadke, ki so vse vtonile. Težko poškodovan je bil tudi parnik »Lenar«, katerega je privlekla neka nemška ladija s strahovitim napotom v Falmouth. Tudi italijanski parnik »Polvare« je prišel v Falmouth težko poškodovan. Jugoslovenski parnik »Dobodak«, ki je bil namenjen v Trst, se je zatekel v luko Dover, kjer je odložil truplo nekoga mornarja, ki se je v viharju smrtno ponesrečil.

Newyork, 19. novembra. g. Nad Newyorkom je zavladala za to letno dobo nenavadna toplota. V Washingtonu je temperatura tako narasla, da sta se dve osebi, ki sta čakali pred Belo hišo, da bi videli Coolidgea,

onesvestili. V Newyorku naša temperatura v senci 70 stopinj Fahrenheitta.

Budimpešta, 19. novembra. s. Avtomobil, v katerem so peljali v bolnico neko ponesrečeno žensko, jeadel v bližini Szarvasa v motorni vlak. Dve osebi sta bili ubiti, ena pa težko ranjena.

San Tander, 19. novembra. V okolici mesta so se pojavile cele tolpe sestradanih volkov, ki napadajo vasi in so doslej povzročili mnogo škode. Prebivalstvo je organiziralo pogon na volkove, ki pa se tako spretno umikajo, da jih ne morejo pokončati. Volkovi so raztrgali tudi mnogo ljudi, ki so jih zalotili na samem. Prebivalstvo je zaprosilo za vojaško pomoč.

Madrid, 19. novembra. Po vsej Španiji je pritisnil zadnje dni občuten mraz. Dočim so bili še prejšnji teden nenavadno topli dnevi, je v soboto temperatura naglo padla. Na gorah je zapadel sneg, ki sega globoko v doline. Mraz je na nasadih povzročil obilo škode.

Atene, 19. novembra. Povodom včerajšnje svečane otvoritve anatomskega inštituta v Atenah se je porušila tribuna, na kateri so bili častni gostje. Ranjenih je bilo osem oseb med temi težje atenski metropolit, žena nekoga diplomata in neki general. Tribuna je bila preobložena in se je sredi svečanosti z velikim ropotom podrla. Med publiko le nastala panika, vendar pa se je rediteljem posrčilo puščiko pomiriti in tako preprečiti še večjo nesrečo.

Vprašanje manjšinskih šol v Jugoslaviji

Velik nemški zbor v Novem Sadu proti novemu šolskemu zakonu. — Dolžbe vladnega projekta o manjšinskih šolah

Beograd, 19. novembra. p. Včeraj se je vršil v Novem Sadu zbor delegatov Nemške stranke, katerega se je udeležilo okrog 600 delegatov in vsi nemški poslanci. Glavna točka zborovanja je bil vladni projekt zakona o osnovnih šolah, o katerem je obširno poročal predsednik stranke posl. dr. Kraft. Govornik je dokazoval, da vladni projekt šolskega zakona popolnoma izigrava manjšinske pravice tujezzičnih narodov v Jugoslaviji in da pomeni krut udarec zlasti za nemško prebivalstvo v Vojvodini. Dolžbe o manjšinskih šolah v vladnem projektu so nejasne in povsem nezadostne in se po naziranju posl. Krafta protivno svecanim obvezam Jugoslavije, stipuliranim v senžermenski pogodbi. Za dr. Kraftom je govorila še cela vrsta poslancev in delegatov, nakar je bila sprejeta dolga resolucija, ki izjavlja, da Nemci pred celim svetom dvigajo protest proti krivici, ki jo vsebuje vladni projekt o ljudskih šolah. Sprejet je bil tudi sklep, da prične Nemci v Vojvodini obširno zadržujočo akcijo za ustanavljanje in vzdrževanje šol in drugih prosvetnih ustanov.

Po zborovanju zaupnikov so imeli nemški poslanci sejo, na kateri so sklenili storiti v Narodni skupščini vse korake, da se zakon v tem oziru popravi in se posluži v to svrhu najostrejših parlamentarnih sredstev.

Po načrtu novega zakona o ljudskih šolah je učni jezik na osnovnih šolah slovenski, odnosno srbohrvatski. Od tega principa dopušča zakon izjeme za tiste drugejezične narodnosti, katerim je senžermenska mirovna pogodba zagotavljala izvestna manjšinska prava. Pri nas pridejo v tem oziru v poštev Nemci in Madžari.

Predvsem velja načelo, da se sme poduk v tujem jeziku vršiti le v nižjem tečaju, t. j. v prvih 4 letih osnovne šole. Zakon uvaša tri načine manjšinskega poduka. V čl. 7. predvideva za tujerod-

no deco otvoritev posebnega obveznega pripravljalnega razreda na državni osnovni šoli. Ta pripravljalni razred se ne računa v 8 letno učno dobo. Pod katerimi pogoji se taki pripravljalni razredi odvijajo ni natančneje povedano.

Na šolah, kjer je poleg dece z državnim kot maternim jezikom najmanj 30 otrok narodnosti, zaščiteni v senžermenski pogodbi, se odvijajo za to deco posebni razredi. V takem manjšinskem razredu mora biti najmanj 30 učencev, a biti jih sme največ 50. Deca s slovenskim, odnosno srbohrvatskim maternim jezikom ne sme v manjšinske šole, tujerodna deca ne more, temveč lahko obiskuje tudi narodno šolo. Iz besedila odredbe o manjšinskih razredih je razvidno, da so v krajih, kjer prebiva izključno tujerodni element in ni šole na državnem jeziku, pod splošnimi pogoji, ki veljajo za ustanavljanje šol mogoče ustanovitve manjšinskih šol mesto manjšinskih razredov.

Kot tretjo obliko manjšinskega šolstva pozna zakonski načrt **privatne** manjšinske šole. Ustanovitev privatne manjšinske šole je dovoljena pod splošnimi pogoji, ki veljajo za privatne šole (glede materialnega zagotavljanja šole, učnega načrta, učiteljskega itd.) in še s posebnimi pogoji, da je izkazano zadostno število (30?) dece samo dotične narodnosti, za katero se privatna šola ustanavlja. Otroci druge narodnosti se v tako šolo ne smejo sprejemati, ako se v dotičnem kraju nahaja tudi državna osnovna šola.

Poduk v vseh manjšinskih šolah mora biti organiziran tako, da se v nižjem tečaju (prva 4 leta) podučuje tudi državni jezik kot obvezni predmet in da se tako zvana nacionalna grupa predmetov (zgodovina, geografija) predava v državnem jeziku. V višjih razredih se mora vršiti poduk v državnem jeziku, materni jezik dece pa je obvezni učni predmet.

načrte predpisuje minister prosvete po zaščitanju Glavnega prosvetnega sveta. Kot načelo velja, da mora poduk v podeželskih šolah gojiti smisel za kmetijstvo, v mestih pa za obrt in trgovino.

Šolska obveznost pričenja s 7. letom. Dobro razviti otroci se morejo vpisati, če je v šoli prostora, tudi že z dovršenim 6. letom. Za neopravičeno izostajanje iz šole kaznuje šolski odbor roditelje z opominom in denarno globo 10 dinarjev za vsak dan zamaranja šole. Globe gredo v krajni šolski fond; pobirajo jih občine. Ako občina v 15 dneh ne iztira globe pri stranki, jo mora plačati župan!

Nečuvane grožnje velikega župana

V nedeljo smo v »Jutru« razpravljali o intervenciji velikega župana Vodopivca proti dopisniku zagrebških »Novosti«, kateremu je veliki župan zagrozil z izgonom iz Ljubljane. Dokazali smo, da je ta pretnja v najostrejšem nasprotju z ustavo. V navedbi razlogov, ki politični oblasti dajejo izjemno pravico izгона, je pa pri metiranju bil odlomljen ves drugi del dotičnega odstavka. Zakon iz l. 1872. dopušča policijski zakon iz 4 taksativno naštetih razlogov, in to 1. proti vlačugarjem in delomržežem, 2. proti osebam, ki se ne morejo legitimirati, nimajo nobenega rednega zaposlenja in nobenega dovoljnega dohodka, 3. proti prostitutkam in 4. proti osebam, ki so bile izpuščene iz ječe, pa so nevarne imetju in osebni varnosti. Seveda nobeden teh razlogov ne drži proti dopisniku uglednega zagrebškega lista. Drugih zakonitih razlogov za policijski izgon ni in pretnja velikega župana je torej protustavno in protizakonito dejanje, zaradi katerega bo treba, čim pridemo v normalne prilike, z vso brezobzirnostjo statuirati eksempl.

Osnovne šole so javne, polprivatne in privatne. Javna osnovna šola se mora ustanoviti povsod, kjer je v okolici radijalnih 4 km 30 šolobveznih otrok. Za privatne šole (tudi manjšinske) je v zakonu naštetih 18 deloma strogih pogojev. Posebna institucija so polprivatne šole v mestih z nad 30.000 prebivalci, ki jih morejo ustanoviti združenja staršev ali korporacije v svrhu, da nudijo mladini večje zdravstvene, učne itd. pogoje. Država da takim šolam na razpolago učitelje in upravljalka.

Osnovno šolo mora vzdrževati politična občina po proračunu, ki ga sestavlja šolski odbor. V svrhu podpiranja gradenj novih šol se ustanavlja Državni šolski fond s 150 milijoni Din. iz katerega se bodo dajala posojila občinam za nove šole na dobo 10 let. Predviden je tudi poseben kredit 12 milijonov Din. iz katerega naj bi se dajale siromašnim občinam podpore za zidanje šol in nabavo učil. Lastnica šole in šolskega inventarja pa ni politična občina, temveč šolska občina, ki obsega en šolski okoliš. Predstavitev in upravitelj imetja šolske občine je krajevni šolski odbor, ki obstoja iz župana (ali njegovega namestnika) šolskega upravitelja, obč. ali okrožnega zdravnika in 5 od občine izvoljenih odbornikov.

Predmeti osnovnošolskega pouka so: 1. verstvo in moralni poduk, 2. slovenski (srbsko-hrvatski jezik, 3. poznavanje prirode, gospodarstva in higijene, 4. zemljepis naše države in osnovno poznavanje drugih držav, 5. narodna zgodovina z naznamitejšimi dogodki iz obče zgodovine, 6. računstvo in obči pojmi geometrije, 7. državljanski pouk, 8. risanje, 9. lepisje, 10. petje, 11. telovadba, 12. ženska ročna dela. Učne

Pariška sodba o zblizanju med Bolgarijo in Jugoslavijo

Pariz, 19. novembra. a. Sprito akorajšnje podpisa grško-jugoslovenske pogodbe izražja »Oeuvre« upanje, da bosta Beograd in Solja porabila po priliko in lojalno proučila, kar jih loči, predvsem pa težavni problem komitativ. Le če bi Balkan res last balkanskih narodov, bodo lahko živel v miru.

Tudi „Goriška Straža“ ustavljena

Beograd, 19. novembra. Tukajšnji listi so prejeli preko Trsta obvestilo, da je b. a. včeraj z dekretom prefekta ustavljena »Goriška Straža«. S tem je bil zadusen zadnji slovenski list v Italiji. Tako izgleda ob osmi obletnici nesrečnega Rapalla kulturna in državljanska svoboda Slovencev po čistini režimom!

Občinske volitve v ljubljanski okolici

Minulo nedeljo so bili obnovljeni občinski odbori v Mostah, Devici Mariji v Polju, Zgornji Šiški, Medvodah, Št. Vidu, Podgorici in Grosupljem.

MOSTE: Ker so bile razveljavljene liste SLS (g. Oražma), socialistov in SKS iz Šmartna in zaradi občega odpora proti dosedanemu občinskemu gospodarstvu SLS, je bila udeležba razmeroma majhna. Klerikalci Oražmove grupe so se na vso moč potrudili za krščansko-socialno listo g. Kamnikarja. Pristaši SKS iz Šmartna so volili s SDS, socialisti pa so se vzdržali volitev razen nekaj častnih izjem, ki so uvideli, da se v Mostah ne rešujejo socialni svetojni problemi. — **Dobila je lista SDS** (nosilec nadzornik g. Kosce) 282 glasov (pri zadnjih skupščinskih volitvah 160) ter 13 mandatov, SLS pa 436 (zadnjič 526) in 20 mandatov.

DEVICA MARIJA V POLJU: Tu je bil prvotno namenjen splošen kompromis. Čeč poz na se pojavili pristaši SLS, ki so skupno s šusterčijanci sklenili kompromisno listo s SKS in včeraj volili ž njo. SLS je po sklenitvi tega kompromisa postavila še dvoje postranih list, nastopila samostojno in z glasovi narasla. Dobili so: Gospodarska lista (SLS, SKS in šusterčijanci) 286 glasov in 9 mandatov, krščanski socialisti 56 (2), delavska zveza SLS 120 (4), Združeni delavci in kmetje (komunisti) 116 (3), socialisti 92 (3), SDS 131 (4). Na »Gospodarski listi« so mandati med SLS in SKS razdeljeni enako, zaradi česar je SLS dobila 5, SKS pa 4. Pri skupščinskih volitvah 11. septembra 1927. je imela SDS 75 glasov.

ZGORNJA ŠIŠKA: Tu je šla topot SDS z županom Ivanom Zakotnikom čisto sama v boj. Vse druge stranke so napele vse sile, da odrzajo SDS nekaj glasov. Lista SDS je dobila 223 glasov (11 mandatov), SLS 114 glasov (5), socialisti 114 (5) in SKS 89 (4). Pri skupščinskih volitvah 11. septembra 1927. je imela SDS 72, SLS pa 170 glasov.

MEDVODE: Skupna napredna lista g. Šusterčiča je dobila 12 mandatov, SLS 7, razen tega pa mešana gospodarska lista 3 mandate in nadaljnja klerikalna vezana lista 3. Upati je, da bo za župana izvoljen g. Šusterčič.

ŠT. VID: SDS 79 (3 mandate), SKS 73 (3), nameščenci 81 (4), SLS — delavska lista 156, obrtna 66, kmetijska 132, skupaj 354 (15). Pri volitvah v Narodno skupščino je imela SDS 92, SKS 55, SLS 346, socialisti 40, komunisti 6 glasov. Ker sta na nameščenski listi izvoljena 2 pristaša SDS in je sigurno nad po'ovico njenih volilcev takih, ki so pri skupščinskih volitvah volili s SDS, lahko vse stranke trde, da so nekoliko porastle.

GROSUPLJE: SKS 70 (3 mandate), SLS 36, kmetijska zveza 28 (1), SDS 43 (2), SLS 200 (11). Volilnih upravičencev je 690, volilo jih je pa samo 341. Počezai v občini je nespremenjen.

Žalostna slika naših upravnih razmer

Sarajevo, 19. novembra. n. Danes je bila pred nabito polno dvorano okrožnega sodišča izrečena razsodba nad Rudolfom Markom zaradi malverzacij v oddelku za prehrano v ministruvstvu socijalne politike. Mark je bil obsojen na 8 let ječe. Isto sodišče je tudi obsodilo Mahmuda Talajbegovića, ki je bil obsojen zaradi razbijanja shodov dr. Spaha preteklo leto. Obsojen je bil na 6 mesecev ječe.

Pričetek volilne kampanje v ČSR

Praga, 19. novembra. h. Celokupno politično časopisje je otvorilo živahno volilno agitacijo za bližnje deželne volitve. Glavni boj se bo vršil med socialističnimi in meščanskimi strankami. Skupina bivšega poslanca dr. Roscheja se je združila z nemško demokrasko svobodno stranko poslance prof. Kafke. Samostojno gredo na volitve komunisti, čijihi tisk je bil v mesecu novembru v Pragi in Brnu ustavljen.

Zopet stavbna katastrofa v Premyslu

Varšava, 19. novembra. d. V bivši avstrijski trdnjavi Premyslu se je dogodila v pretekli noči težka nesreča. Neka stara in napol podrt hiša v židovskem okraju, v kateri je stanovalo 20 oseb, se je podrla in pokopala prebivalce pod seboj. Stiri osebe so bile ubite, 12 pa so jih težko ranjene pognili izpod ruševin. Hišo je med vo'no zadela granata, ki jo je težko poškodovala, a je dosedaj niso popravljali.

Samomor 11letne deklice v Zagrebu

Zagreb, 19. nov. n. Zagrebška policijska kronika beleži danes nenavaden slučaj prikušnega samomora. 11letna Stefica Kirlova, ki ji je nedavno umrl oče — mati pa že pred par leti — ter je živea v velikom siromaštvu, je danes dopolne popila strup ter bila prepeljana v bolnico. Ko se je zavedla, je izjavila, da je to storila zaradi težkega življenja.

Izjave hrvatskih politikov Predavca, Košutića in Vilderja

Beograjsko »Vreme« prinaša v nedeljo zanimiv intervju, ki ga je imel njegov poročevalec g. Mitrinović z uglednimi politiki KDK v Zagrebu. Poročevalec pravi, da so njegov pomenek z imenovanji voditelji povzročile verzije, ki krožijo v Beogradu o nekem nesporazumu in neki nezadovoljnosti z dosedanjio linijo politike KDK radi katere baje poslanec Predavec hoče uvesti neko posebno ekstremno akcijo.

Poslanec Predavec je glede na te govornice izjavil kratkomo, da se KDK več ne zanima za slične verzije, bodisi tiskane ali govorjene in je pooblastil poročevalca, da lahko javnosti sporoči, da med voditelji KDK ni nikakega nesporazuma in da se ne more govoriti niti o najmanjših nijansah razlike v mišljenju. Vsi sklepi se v KDK zaključijo soglasno, tako da ves hrvatski narod govori danes preko svojih voditeljev. Kdor da nima važnejšega posla, naj si še nadalje izmišlja neke posebne akcije, nesporazume in nijanse.

Poslanec Avgust Košutić je poudarjal, da je 20. junij ustvaril popolnoma novo situacijo. Do tega dne se je vedno poskušalo priti do sporazuma z Beogradom, ta dan pa je porušil vse nade na uspeh poskusa. Novi položaj kaže vsemu svetu čim jasneje, da je dosedanemu beograjskemu sistemu odzvonilo. Pokojni Stjepan Radić je govoril v Beogradu in v Zagrebu, kako velikega pomena je dejstvo, da med Hrvatini in Srbi v zgodovini nikoli ni bilo nikake vojne in da to dejstvo proži možnost tesnega sodelovanja in skupne brambe obojestranskih interesov ter razvoj in napredek v tesni skupnosti Hrvatski narod je to razumel in se lotil sodelovanja. Skupščinski umor pa je dokazal, da so Hrvatske sicer v dolgih vekovih vodili borbo z raznimi narodmi, toda nihče ni ubijal njegovih predstavnikov v mirnem času. Kaj se je z umorom 20. junija prizadelo Hrvatoma, to že ni več stvar Srbije in Beograda, zato o tem ni treba izglubljati besed. Beograd naj si bo samo svest, kaj je 20. junija prizadel sebi.

Poročevalec Mitrinović je nato pripomnil, kako je pokojni Ljuba Jovanović tožil nad našimi notranjimi težkocami, poudarjajoč, da so si generali prilastili vso oblast in ne puste politikov do dela na ureditvi. Ljuba Jovanović je tedaj dejal, da bi ga takoj proglasili izdajalcem, ako bi se javno oglašil proti sistemu.

Na to politično reminiscenco je posl. Košutić dejal: »Kaj hočemo? Fatalnost Beograda je v tem, da je naslednik Ljube Jovanovića — Vella Vukičević. Toda mi se v to ne mešamo, to ni naša stvar. Glede revizijske ustave je posl. Košutić mnenja, da ni mogoče revidirati nekaj, česar več ni. Dosedanja državna ureditev je v zavesti naroda uničena in za pametnega človeka je jasno, kaj to pomeni. Ne gre za revizijo, marveč za to, da se v Beogradu najprej pokaže lojalne, nakar se lahko začne pogajanja. Gospodstva je konec. Sa-

Zveza agrarnih interesentov v Sloveniji

Za nedeljo 18. t. m. je sklical občinski agrarni odbor v Brezovici pri Ljubljani po svojem načelniku gosp. Janezu Stražarju zastopnike občinskih agrarnih odborov v ljubljanski oblasti na sestanek, na katerem naj bi se razpravljala ustanovitev Zveze agrarnih interesentov v Sloveniji. Temu valilo se je odzvalo nepričakovano veliko število zastopnikov agrarnih interesentov iz vseh krajev ljubljanske oblasti, tako da je bila velika dvorana pri Mraku nabito polna. Nič manj nego 30 občinskih agrarnih odborov je bilo zastopanih po posebnih odposlancih.

Gosp. sklicatelj je na kratko orisal namen tega sestanka. Ze deset let mori agrarne interesente nesigurnost, ali bodo kedaj resnični lastniki potom agrarne reforme deljene jim zemlje ali ne, ker se danes nimamo definitivnega zakona o agrarni reformi. Nujno je potrebno, da posejajo agrarni interesenti sami v reševanje tega vprašanja in si ustvarijo organizacijo, ki bo proti organiziranim veleposestnikom ščitila in uveljavljala interese malih kočarjev in kajzarjev kot agrarnih subjektov. Veleposestniki se seveda z vsemi mogočimi sredstvi trudijo onemogočiti in sploh spraviti z dnevnega reda zasovraženo jim agrarno reformo. Do sedaj so našle težnje agrarnih interesentov celo pri velikih političnih strankah vse premalo razumevanja in upoštevanja. Zato je edini spas agrarnih interesentov v samopomoči. Pri tem treba apelirati tudi na agrarne interesente v mariborski oblasti in Prekmurju zaradi skupne vojne za staro pravdo...

Nato je govoril g. dr. Janže Novak, ki je poudarjal dvojen namen tega sestanka: prvi da se sklene resolucija ali spomenica, ki naj vsebuje vse upravičene zahteve agrarnih interesentov, in drugič, da se ustanovi organizacija, ki bo pretvorila resolucijo v dejanja. Naglašal je, da mora biti ta organizacija strogo nepolitična, oziroma nestrarska. Pač pa naj vsak agrarni interesent zahteva v svoji stranki, da vzamejo tudi vse politične stranke v svoje programe izvedbo agrarne reforme. Glede organizacije same se je referent izrekel za obliko društva.

Po referatu se je razvila zanimiva debata, tekoma katere so zastopniki iz raznih krajev iznesli velenjačilne momente pri dosedanem izvajanju agrarne reforme. Čule so se prav resne pritožbe proti postopanju agrarne direkcije posebno sedanjega agrarnega direktorja dr. Golija, ki celo odklanja odgovore agrarnim odborom in je bila potrebna intervencija poslancev KDK, da so prišli agrarni interesenti do podatkov, ki so jih zahtevali. Veleposestnikom se pušča kulturna zemlja, ki so jo že po uveljavljenju agrarne reforme zaostali z gozdnim drevjem, kot gozd, mesto da bi se podelila med interesente. Dovoljuje se jim naprava ribnikov, ki se jih potem ne šteje v zakonito določeno ploščev. Dovoljujejo se čisto neutemeljeno supermaksimumi preko zakonito določene maksimuma 75 ha za namišljene in navidezne svrhe. Pri klasifikaciji zemljišč se postopa tako, da se je najboljši svet uvrstil

mo kralj nam je lahko skupen. »Mi vemo,« pravi posl. Košutić, »da nam Beograd ne more dati zadostnega in ga od njega tudi ne zahtevamo. Beograd naj se zaveda, da nima nikomur ničesar predpisovati, najmanj pa nam Hrvatom. Dokler Beograd ne bo gledal na Zagreb kakor na Sofijo, Prago ali Pariz, toliko časa bo za nas Sodoma in Gomora.«

Kot tretjega je posetil poročevalec »Vreme« poslanca Večeslava Vilderja, ki je predvsem podal zelo značilno mnenje pok. Stjepana Radića glede Vidovdanske ustave. Radić je na bolniški postelji dejal svojim prijateljem, da je HSS zato pristala na ustavo, da je osnovo svojega dela lahko razširila na vso državo. »Dokler nismo bili zvezani z SDS«, je rekel Radić, »nismo smeli niti v Vojvodino. Skupno s samostojnimi demokrati pa zopet nismo smeli v Srbijo. Ko smo to poskušali, nas je na tem potu Vidovdanske ustave napala surova sila in doletela smrt.«

»Problem je v tem,« pravi posl. Vilder, »da je ustava izglasovana v Beogradu, ni pa izvedena, ker je niti Beograd ni sprejel z dušo in s srcem. Ustava ne pozna privilegirane centralnega dela naroda, ne prizna vojne okupacije in večjih zaslug enega dela naroda nad drugim, tudi ne pozna Srbijancev in prečanov ter gospodarske in politične neenakosti. Ustava ne pozna principa, po katerem bi bilo samo ljudem iz enega kraja dovoljeno kandidirati po vsej državi in po katerem sme dobiti vlado zopet le večina iz neke izvestne pokrajine. Beograjski vladodržci so v resnici ubili idejo državnega edinstva. Kakor se iz Beograda sedaj vlada, to ni centralizem, temveč goli separatizem. 20. junij je porušil sedanje temelje države.«

Na vprašanje, da-li bi bilo mogoče najti stike s srbijskimi strankami, izjavlja posl. Vilder:

»Ako gledamo odtoč, je držanje srbijskih strank nenavadno obupno. Vedno nas vprašujejo, kaj da hočemo. Mi vendar zase nečemo ničesar. V Beogradu ne razumejo v čem je vprašanje, ker stalno otežkočajo odnose. Ni radikala ali demokrata ki bi odobral izvolitev g. Ilije Mihajlovića za predsednika skupščine, nihče ne ve zakaj so poslancem KDK odvzete dnevnice, to so primeri, ki dokazujejo, da se tam nič ne reši po svobodni volji. Kako naj gremo z njimi v diskusijo o ustavnih problemih? Naj najprej uredi sami sebe, da jih vidimo kot prave delavce, dosedanji način jih samo kaže kot figurante, ki tirajo državo v propad.«

K temu poročilu pač ni treba opomniti, da stališče posl. A. Košutića o stviritvi posebne hrvatske države, ki bi imela s Srbijo nič drugega skupnega nego osebo kralja, ni službeno stališče KDK in da tega stališča zlasti ne sprejema noben pristaš SDS.

v IV. razred mesto v I. razred, v hribovitih legah pa potem v VII. kar omogoča veleposestniku pogoditev in tako obreza uspešneje agrarne reforme. Kneza Auersperga se je dodelilo v zadnjem času 45 ha najljubše zemlje za vzdrževanje cerkva (1), akoravno ne vzdržuje nobene in jih mora vzdrževati narod sam. Pri nekem samostanu zopet so uvrstili najboljši travniški svet med pašnike in tako znižali obseg zemlje določene za agrarne interesente na minimum. Končno je še ta ostanek agrarni minister Vesensjak odvzel agrarnim interesentom in ga vrnil samostanu. Kritiziralo se je tudi stališče znane škofskove konference glede agrarne reforme, ki se je drznila označiti izvajanje agrarne reforme za preostro, dotim je resnica baš nasprotna. Kljub zakoniti dolžbi in kljub prošnjam ne dobivajo agrarni interesenti iz veleposestniških gozdov drv in lesa, nasprotno na pritožbe se jim grozi celo z zaporom. Agrarnim interesentom se dodeljuje najslabša zemlja, dotim se pušča veleposestniku najboljša. Zgodil se je slučaj, da je veleposestnik prodal zemljo tuicu, dotim je domaćim agrarnim interesentom, čeprav so mu ponujali višjo ceno, ni privoščil. Da se prepreči vse take in slične krivice ter ustvari definitivni temelj za končovanje izvedbo agrarne reforme, treba čim prej priti do zakona, ki bo upošteval posebnosti in predvsem maloposestniški značaj Slovenije ter rešil tudi vprašanje gozdov.

Koncem debate je bila sklenjena soglasna resolucija, ki jo objavimo jutri.

Nato je bil izvoljen osemčlanski pripravljali odbor, kateremu se je naročilo, da sestavi po danih mu smernicah pravila ter skliče v najkrajšem času ustanovni občni zbor Zveze agrarnih interesentov in njihovih občinskih agrarnih odborov za Slovenijo.

Dunajski policijski direktor postane poslanik v Ameriki

Dunaj, 19. novembra. d. Ameriški poslanik na Dunaju Washburn je sporočil merodajnim mestom v Avstriji, da bi bilo težave glede dovolitve avstrijskega posojila v Ameriki mnogo lažje odstraniti, če bi vlada odposlala na poslaniško mesto v Washington osebo, ki bi uživala zaupanje merodajnih krogov. Po njegovem mnenju bi prišel za to mesto v poštev sedanji policijski ravnatelj na Dunaju Franc Schober, ki bi lahko nudil največje garancije za uspešno izvedbo vitalnih avstrijskih zahtev. Kakor se izve, razpravljajo v političnih in vladnih krogih o tem načrtu povsem resno.

Simfonični koncert dravske divizijske godbe.

Smoči se je vršil v Unionu v Ljubljani koncert muzike dravske divizije pod vodstvom višjega kapelnika dr. Čerina. Koncert je potekel v umetniškem oziru prav dobro, obiskani pa je bil žal mnogo preslabo. Obširneje poročilo objavimo jutri.

Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani sporoča svojim članom, da se vrši vaja za prvi koncert danes, dne 20. novembra ob običajni uri in mestu, ter prosi točne in zanesljive udeležbe.

Naši kraji in ljudje

Samostojno „Udruženje rezervnih oficirjev v Ljubljani“

Ljubljanski pododbor Udruženja rezervnih žandarmerij se je na izrednem običnem zboru, ki se je vršil v soboto zvečer v Kazini, osamosvojil in postal samostojno društvo z imenom »Udruženje rezervnih oficirjev v Ljubljani«. Naši rezervni žandarmi so pokazali vzorno disciplino. Uprava pododborja je nameravala odstopiti, če bi sprememba pravil ne bila odobrena, ali če bi se pojavili ugovori proti njenemu nastopu glede spora z osrednjo upravo. A člani so z navdušenjem pozdravili njene sklepe in ji izrazili popolno zaupanje. Ti sklepi se glasijo:

Izredni zbor ljubljanskega pododborja odobrava postopanje svoje uprave v sporu s središčno upravo in izraža zadovoljstvo, da je uprava pododborja kakor vselej, tudi v tem primeru neustrašeno varovala cilje in ugled udruženja ter čast, ponos in legitimne interese rezervnih oficirjev — prostovoljnih članov tega udruženja.

Izredni zbor ljubljanskega pododborja smatra, da je uprava pododborja s svojo nad vso lojalno ponudbo za iskren sporazum pokazala toliko zmrornosti in uvidenosti v tem sporu, da je s tem korakom ponovno manifestirala odločno stališče pododborja, da mora udruženje ostati samo strogo nepolitično na stanovska in patriotska organizacija z vrhovnim geslom: Za kralja in domovino!

Izredni zbor ljubljanskega pododborja v obžalovanjem obsoja nepomirljivost središnje uprave, ki prezira enodušno voljo pododborja in zapostavlja interese udruženja želji po masčevanju nad člani uprave pododborja radi tega, ker so upovarjali prekorajenju delokroga po središnji upravi.

Izredni zbor ljubljanskega pododborja z ogroženjem obsoja masčevalne ukrepe središnje uprave proti članom uprave ljubljanskega pododborja in svečano ugotavlja, da je središnja uprava s temi ukrepi ponovno kršila pravila in društvene običaje. Z ozirom na to izključenja članov uprave ljubljanskega pododborja, ki se je vrhu tega izvršilo brez vsakršnega zaslišanja pizadetih, ne priznava.

Izredni zbor ljubljanskega pododborja ponovno izjavlja, da ne priznava sklepov rednega zbora udruženja v Sarajevu l. 1928, v kolikor se nanašajo na notranji ustroj udruženja, in sicer iz razloga, ker proti doletom pravil ljubljanski pododbor ni bil vabljen na ta zbor. Z ozirom na to tudi na tem zboru izvoljena sedanja središnja uprava nima niti dejanske, niti moralne pravice izvajati še nadaljnje masčevalne korake napram članom ljubljanskega pododborja.

Izredni zbor ljubljanskega pododborja ugotavlja, da je sklep središnje uprave, s katerim je poizkusila predati upravo ljubljanskega pododborja svojemu komisarju, v pravih neutemeljen. S tem je središnja uprava zagrešila flagrantno kršitev društvenih pravil. Proti pravilom imenovani komisar dr. Bogdan T. Kurbus, ki v zvezi pozivu uprave pododborja te funkcije ni odložil, se zaradi kršitve društvene discipline izključuje iz pododborja. Člani se pozivajo, da zavračajo vmešavanje komisarja v društvene zadeve. Uprava pododborja se pooblašča, da izključi iz pododborja vsakogar, ki bi na enak ali podoben način kršil društveno disciplino.

Glede likvidacije gmotnih obveznosti napram osrednji upravi je uprava ljubljanskega pododborja predlagala tak način likvidacije, da bodo vsi člani ostopili vplačane prispevke (po 500 Din) za dosmrtno članstvo v korist skupnosti. Tako bo dolg poravnal. Osrednji upravi bodo vrnjeni tudi društveni znaki in platnice legitimacij. Kralju in vojnemu ministru sta bili odposlani brzojavki in soglasno je bil sprejet predlog, da se pošlje v Beograd deputacijo, ki bo prosila za avdienco pri kralju in sprejem pri vojnem ministru.

Delo mojstra Jakopiča v novi mestni hiši

Ljubljanska mestna občina je lani poverila našemu mojstru akad. slikarju Rihardu Jakopiču slikanje velikega oboka veže mestne stanovanjske hiše na Ahaclevi cesti. Pretekli četrtek je Jakopič končal delo. Preden so mestni delavci podrli oder v veži, je umetnik iz prijaznosti razkazal svoje delom našemu uredniku. V naslednjem zgolj v informacijo nekaj izvajanih razgovorov z mojstrom o njegovi največji in najodličnejši stvaritvi.

— To je bil zadnje čase moj dom, je rekel Jakopič, ko sva dospela v vežo mestne hiše na Ahaclevi cesti. Odklenil je žabnico na verigi, s katero je imel na gred pritrjeno lestev in po tej sva splezala na oder. Na oboku so na vsaki strani druga za drugo po tri skupine, ki tvorijo skupno umetniško celoto.

— Kompozicije gredo v smeri veže, je nadaljeval umetnik. To so nekakšni simboli iz življenja. Prva skupina na desni predstavlja »brezdomce«, s hrepenenjem po domačiji v očeh. Tipi so nekoliko tuji. Te skupini nasproti na levi pa je »domačija«: selalec z ženo in hčerko. V središču je simbolizirana »selitev«: mati s culo na plečih, za njo caplja trudna babica in hčerka; na levi so pa delavci, ki postavljajo oder za »gradbo«. Ves milje teh skupin je nekako mesten; nad njimi so težki, dimu podobni oblaki, dočim se pode nad seljaki lahki veseli pomladanski razposajeni oblaki, nad brezdomci pa, glejte, nemirno viharno nebo ... Selitvi sledi »delo« v kamolomu. Delavce obdaja težka poletna atmosfera, ki se stopnjuje izraz napora in truda, pri delu. Na levi pa zadnja skupina simbolizira »družino«: srečno mater z otroki, njena družinska sreča veže iz sleherne kretinje in linije.

— Poverjeno nalogo sem skušal rešiti na svojvrsten način. Ni mi bilo samo do dekorativne rešitve. Dekorativnost je pri umetnosti postranska, jaz sem jo upošteval le, v kolikor sem z njo dosegel harmonijo vseh skupin in harmonijo v razdelitvi prostora. Vsaka umetniška zahteva predhodnega dozorevanja v človeku. Zahteva poglobitve v idejo, ki jo hoče človek realizirati. Tu je nešteto problemov umetniških in tehničnih narave, ki jih je treba rešiti. Vse to zahteva duševnega ravnavesja, katerega pa jaz, žal, nisem mogel dobiti sprčo razmer, v katerih sem delal.

— V skrbah za vsakdanje življenje človek le težko zbere vse svoje moči. kakor jih zahteva vsaka umetnina. Tako sem se skoraj do zadnjega moral boriti z neprilicami, ki so bile vzrok, da se je delo tako zavleklo ...

Zleza sva po lestvi z odra, kjer je mojster ustvarjal Slovencem umetnino, ki podobne še nismo imeli do danes. Delal je več mesecev skoraj osamljen tu pa tam ga je obiskal ta ali oni znanec. Njegovi najvernejši pa so bili vrabčki, ki so se mu izredno privadili. Drobil jim je drobtine in se pogovarjal z njimi ter pri tem pozabljal marsikatero bridkost.

Liter krvi za ranjenca na smrtni postelji

Plemenita požrtvovalnost slovenskega orožnika

Pri tramvajski nesreči, ki se je dne 10. t. m. primerila v Beogradu, je bil posebno hudo poškodovan sprejemnik Gjura Trbojevič. Navzlic takojšnjemu prenosu v bolnico in hitri pomoči zdravnikov je njegovo stanje postajalo vedno bolj kritično. Desno nogo so mu morali amputirati in nesrečnejši je pri tem izgubil mnogo krvi. Ker je že po naravi slabokrvnej, ga je operacija vrgla v agomijo in bilo je pričakovati katastrofe.

V takem obupnem stanju je nesrečnejša našel njegov brat, ko je v soboto prišel v bolnico na obisk.

— Edina rešitev zanj je transfuzija krvi, je dejal zdravnik.

— Evo, žrtvujem za brata vsel je pristal Petar Trbojevič, orožniški narednik.

— Vi ste sami slabokrvnej. Ne pojdel Morda pa najdite plemenitega, čvrstega tovariša!

Tedaj se je Petar Trbojevič spomnil svojega tovariša orožnika Andreja Galona, doma iz Prvincev v pujskem okolišu.

Galon je takoj pristal. Tisto pa, za nesrečnika tudi srčno kril! Podala sta se v bolnico.

«Krvi imam dovolj, gospod doktor!» se je šalil Galon, ko so mu za transfuzijo postavili roko k nezavestnemu ponesrečenemu ... «Kadar pa jo bom potreboval jaz, mi bo posojeno vrnil. Isto količino, nič več in nič manj! Brez profita!»

Junaško zadržanje vedrega slovenskega orožnika je vzbudilo občudovanje vseh prisotnih zdravnikov. Žrtvoval je mirne

dušo nad liter krvi, ne da bi sploh občutil najmanjšo bolečino. In je ponesrečenju rešil življenje. Polagoma se je ta začel osvoboditi in je zdaj na poti okrevanja.

O Galonu samem pa piše »Politika«, ki objavlja tudi njegovo sliko:

— S svojo požrtvovalnostjo za spás človeka, ki mu je poznal samo brata, je Galon zadivil vse, ki so to izvedeli. Toda zadivil je tudi s svojo vestnostjo v službi. Ko mu je po končani transfuziji pripravil čil zdravnik, naj par dni ostane v bolnici, je Galon ponudbo ljubeznivo zavrnil, ker se počuti popolnoma zdrav. Odbil je tudi predlagani pardnevni dopust. Iz bolnice se je podal na vlak, katerega je moral tisti dan spremljati do Lapova. Vrnil se je okrog polnoči v Beograd in naslednje jutro zopet dalje vršil službo. Ni na njem opaziti niti sledu zaradi izgubljene krvi. Rdeč je in zdrav — in vrlo zadovoljen s svojo plemenito gesto.

Nesreče železničarjev

Z Jesenic nam poročajo: Železniški strojevodja g. Janko Učar, stanujoč na Jesenicah, je v petek ob 13. vozil osebni vlak proti Kranjski gori, kjer je opazil, da na osebnem vozu ne funkcionira neki odbijač. Takoj se je namenil, da ga izmenja. Dasi je imel le malo časa, se je kot izvrsten ključavničar lotil popravka, meneč, da mu bo to uspelo v času postanka. Ko je s ključem udarjal na dieto z namenom, da odstrani neki izrastek, mu je na lepem izpodrsnilo in dieto mu je z vso silo priletelo v glavo ter ga silno opasno ranilo na obeh očesih. Ponesrečenju je takoj prihitel na pomoč vlakovodja g. Zupan, ki mu je očistil rane in nato poklical kranjskogorskega zdravnika, ki je nesrečnemu Učaru nudi prvi lek, kakor je bil ponesrečenec z naslednjim vlakom prepeljan v splošno bolnico v Ljubljani. Kako čujemo, obstoja precejšnja nevarnost, da izrubi vid, morda celo na obeh očesih, kar naj bi usoda prizanesla. Želimo g. Učarju, ki je eden najboljših slovenskih strojevodij ter obenem izredno marljiv član jesenjskega Sokola in zgleden družinski oče, da ostane obvarovan strašne izgube vida in da čim prej popolnoma okrevi.

Občutna nesreča je dohitela tudi vlakovodja g. Frana Jermana istokot z Jesenic. Vodil je brzovlak ob Zagrebu do Ljubljane. Na ljubljanski postaji je hotel zapreti vagonška vrata. Pri tem pa mu je izpodrsnilo, izgubil je ravnotežje, padel z voza in si zlomil roko nad komolcem. Tako sta se v enem dnevu poškodovala dva marljiva železničarja, ki sta na Jesenicah sosed.

O tragični smrti kurjača državnih železnic g. Jakoba Fisticu v Mariboru je obširno poročal »Ponedeljek«. Lokomotiva ga je pritisnila ob odbila druge lokomotive, pri kateri je hotel prižgati luči, in mu zdrobila prsni koš. Z njegove tragične smrti je utrpela družina na bridkejšo izgubo, z obžalovanjem pa ga bodo pogrešali tudi naša napredna društva v Mariboru.

Star berač osumljen požigov na Gorenjskem

Krani, 19. novembra

Iz gornjega kota Gorenjske so prihajala v zadnjih tednih pogosto žalostna poročila o številnih požigih, ki so povzročila prizadetim ogromno škodo, med prebivalstvom pa strah in razburjenje. Kljub vsestranskim preiskavam orožništva in prebivalstva s tega se ni posrečilo niti ugotoviti, niti izslediti storilcev. Pretekli torek je izbruhnil požar v Kranjski gori. Neznani storilec je zažgal hleve posestnice Marije Jakljeve in posestnika Josipa Retiča. Obstojala je velika nevarnost, da ogenj objame tudi blizu se nahajajočo župno cerkev in okrog stoječe stanovanjske hiše. Le z vsemi naporji se je posrečilo omejiti požar, ki bi sicer lahko katastrofalno prizadel in priljubljen letovišče.

Takoj po požaru je orožništvo uvedlo preiskavo. Sum je padel na več oseb, med drugim so aretirali tudi nekoga agenta. Žigar osumljenost pa se je izkazala kot neutemeljena. Z večjo uravnovešeno so osumili nekoga berača, ki se le one dni potikal okrog Kranjske gore. Nekateri so ga bili tudi opazili isti dan postopati okrog ogorelih hlevov. Še isto noč po požaru pa je izginil iz Kranjske gore brez sledu. Obvestilo so o tem vse bližnje orožniške postaje ter jim poslali opis osumljenega berača.

Kako običalno, je bil današnji tržni sejem v Kranju dobro obiskan. Orožniki so posvetili pozornost zlasti beračem, katerih ob ponedeljskih ne manjka. Okrog 10. dopoldne je zapazil narednik g. Sever na Glavnem trgu starega berača, žigar zunanost je povsem odzaviral opisu iz Kranjske gore. Pristopil je k njemu ter ga po

Sledeče srečke drž. razredne loterije

kupljene pri Zadržni hranilnici, r. z. z. o. z., v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19, so bile dne 16. novembra 1928, izžrebane

Din 10.000 št. 46.014.

Din 2000 št. 99.858.

Din 500 — 5763 5794 5796 7515 7519 1 8 4 10840 10883 10955 10960 10 68 20.000 20 87 31.932 30.934 30.941 30.959 30.994 34.626 34.631 34.757 40.17 40.54 40.85 0.5 9 46.021 46.034 46.039 53.436 58.224 58.35 58.259 58.344 58.350 70.2 4 7.261 0.289 10.293 70 34 10.338 70.341 44 70.318 4.524 84.611 91.7 3 97.345 97.353 97.409 9 4 4 97.461 97.734 97.79 97.807 97.920 99.84 99.85 1 0.714 103.137 108.114 108.15 108.17 108.214 108.255 109.804 109.847 109.851 115.673 115.6 1 0.1 3 120 64 1.0165 1.0254 23.820 123.838 123.912 123 67.

Žrebanje dne 17. novembra 1928.

Din 2000 — št. 108.181

Din 500 — št. 5717 7 4 7551 7561 7575 7631 10.861 10.880 14.113 20.040 20.077 20.096 20.184 3 552 30.967 30.97 34.684 34.691 34.72 34.732 34.752 40.5 7 45 10 46.03 46.117 46.14 46.155 58.371 6.65 7.22 70.25 70.288 70.307 71.324 70.35 70.30 70.358 84.503 84.541 84.5 8 84.646 84.661 97.410 94.493 99.801 99.825 99.83 99.841 100.702 103 10 10 120 103.16 104.164 103.183 108.279 108.283 108.290 109.111 109.720 109.74 10.75 109.7 0 109.811 109.822 109.825 109.836 109.37 109.884 115.608 115.639 120.275 123.857 12 877 123.939 123.945 1 3.968 123.973 123.986 38.467 15.420 15.435 15.437 38.460 15.445 107 15 15.413 69.815.

Ozn. ki so jim bile srečke izžrebane za mali dobitki, bomo na željo srečke zamenjali za še ne izžrebane tako, da bodo mogli igranje nadaljevati na visoke dobitke. Seveda le toliko časa, dokler bo kaj neizžrebranih srečk na razpolago.

Zadržna hranilnica r. z. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

kratkem izpraševanju aretiraj. Že med potjo je berač, ko je sprva tajil, da bi sploh bil v Kranjski gori, priznal, da se je oni kritični dan res tam nahajal. Da bi on podnel ogenj, ki seveda zanikaj. Berač bo nato poslal v Kranjsko goro v svrhu nadaljnje preiskave. Izdaja se pod imenom Mlakar, vendar se je izkazalo, da ni to pravo njegovo ime. Doma je iz cerkljanske okolice ter je star že okrog 75 let.

Tožbe, same tožbe

Diničeva afera z dobavljanjem motorjev in ostalega materiala za naše vojaško letalstvo je zavzela široke dimenzije. Polemika, ki se o tem razvema v beograjskih novinah, ne polenja, in vsak odgovor prizadeti, ki se javljajo v svojo obrambo, pa bodi že kakršnoli, se končuje z običajnim refrenom: »V ostalem ... pri sodišču sem vložil tožbo«.

Toži Dobrosav Jevdjevici razne klevetnice, toži Vilder Hodjere, toži Hodjera Jevdjevica in Miletića, toži dr. Gjurmjerski Hodjere, pa ga toži še cela vrsta drugih; med najnovejšimi se javlja tudi Dimitrije Konjović, ki je glavni direktor »Ikarusa«, konkurenčnega podjetja Hodjere in Sondernayerja. Obtem je poleg Svetislava Hodjere začel vlagati tožbe tudi kompanion Tadija Sondernayer, ki je predvsem vzel na piko Jevdjevica. Vilderja in Miletića. Vsi tožijo, vložnih je gotovo že blizu 20 tožb po tiskovnem zakonu. Ni vrag, da na ta način ne bi splavalo na vrh pravne črbe vsaj nekaj ocvirkov resnice in pojasnila o korupciji pri dobavljanju letalskega materiala. Toda — razpravljalo se bo po teh tožbah o vsem drugem, kakor o zadevi, zaradi katere se je bitka vnela. Glavni akter vse afele, Dragotin Dinič, ki je pobasal provizijo 975.000 Din, bo izšel iz vse zmede prav zadovoljen: on je obtožen samo — »špijonaže«. Razprava proti njemu bo bržčas tajna in mož bo zaradi pomanjkanja dokazov najbrž oproščen, dočim se bodo drugi na žive in mrtve prerekli o časti in korupciji.

Žalostna usoda prevaranega dekleta

Celje, 19. novembra.

Morda je bila ljubezen, ki ju je združila, morda pa je bil le slučaj gib zagonetne usode. Že pred sedmimi leti sta se spoznala v metropoli Hrvatske, v belem Zagrebu. Ljubila ga je, toda on jo je osmešil pred svojo nizko družbo lahkoživecev in plitvih leket z ulice. Ponizal jo je tako, da ji ni bilo več obstanka na svetu in zato je hotela tja, kjer ni prevar, ne laži. Hotela je od hladno rušo celjskega pokopališča. Toa usoda je močnejša od človeške volje — je v zadnjem trenutku odvrnila smrt od nje.

V petek se je pripeljala v Celje z zagrebškim vlakom 32letna zasebna uradnica Danica J., rojena in pristojna v Zagrebu. »kaj po prihodu se je podala v hotel »Evropa«, kjer se je nastanila v sobi številka 42. Naslednje jutro je izrazila željo, da bi ji nakazali drugo, svetlejšo in zračnejšo sobo, kjer ji prejšnja ni ugajala. Nje ni želji so ustreli in se je dekletje isti dan preselilo v sosednjo sobo št. 41.

Ker se večer vse dopoldne vrata sobe št. 41 niso odprla, je to postalo sobarici umljivo. Končno se je odločila in okrog polne potrkala na vrata. Iz sobe ni bilo slišati nobenega glasu, zato je bila sobarica prepričana, da najemnica trdno spi.

60-letnica prof. Jaroslava Bidla. Prof. Jaroslav Bidlo, ordinarij za zgodovino Vzhodne Evrope in Balkanskega polotoka na Karlovi univerzi v Pragi je 17. t. m. praznoval 60-letnico rojstva. Jubilar je študiral v Krakovu, Moskvi in Leningradu ter je od začetka do danes s kritičnim očesom opazoval razvoj slovanstva v preteklosti in sedanjosti. Po njegovi zaslugi stoji njegova panoga zlasti v češkoslovaški na visokem znanstvenem nivoju. Na Karlovi univerzi v Pragi poučuje prof. Bidlo od l. 1920.

Dirigent Furtwängler pride na dunajsko Državno opero. Znani berlinski dirigent Furtwängler se mudi sedaj na Dunaju, kjer vodi razgovore o stalnih gostovanjih na ondnotni Državni operi. Sedarji ravnatelj Schalk ima pogodbo, ki poteče šele l. 1930. Podoba je, da bo po preteku tega časa izročno vodstvo dunajske Državne opere Furtwänglerju.

Simfonični koncert akademске filharmonije je Prage. V soboto se vrši v unioński dvorani simfonični koncert praške akademске filharmonije, na katerem se bode izvajal izključno češki simfonični program. Zastopani so skladatelji: Smetana, Fibich in Dvořak. Orkester sestoji iz 68 članov pod vodstvom ing. Kozela. V tem mesecu je napravil turnejo po jugoslovenskih mestih ter koncertiral: 13. v Novem Sadu, 14. v Beogradu, 16. v Sarajevu, 18. v Dubrovniku, danes 20. v Splitu, nato v Šibeniku, Zagrebu, v soboto v Ljubljani in nedeljo 25. v Mariboru. V vseh mestih imajo isti program. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Ker so pa tudi pozneje ostala vrata trdnjaki zaklenjena in se na sobarično ponovno trkanje ob 13.30 uri ni Danica odzvala, je sobarica odšla, vrnila pa se je ob 15.30 uri in zopet potrkala. Nekaj časa je prisluškovala pri ključavnici in tedaj je zaslišala iz sobe pritojano bolesto vzhodovanje. Nemudoma je odhitela po hotelskega vratarja Germa, ki se je podal v spremstvu slučajno se v hotelu nahajajočega polic. nadzornika Donjevića pred sobo. Brez daljšega premišljevanja sta s silo vdrla vrata.

Nudil se jima je pretresljiv prizor. Na postelji je ležala Danica nepremična, kakor mrtva, z vse umirjenimi potezami, na lepem mladem licu. Na nočni omari poleg postelje je gorela v navadnem kozarcu nočna lučka. V olju je plavala voščena dušica in v svojim bledim, trepetajočim svitlom obsevala obraz nesrečne samomorilke. Poleg kozarca je ležala še polna škatic dušica in tri svetlo-modra zalepljena poslovalna pisma, takoj tik njih pa mala svetinja Matere božje. Obupano dekle si je samo prižgalo svojo mrtvaško luč.

Danica je pustila v sobi poleg svojega malega potnega kovčka tudi 60 Din denarja za sobo in kurjavo. V kovčku se je nahajala razen nekaj perila legitimacija na njeno ime, izdana od Hrvatskega trgovskega društva »Merkur« v Zagrebu. Poslovalna pisma so bila naslovljena v Zagreb in sicer prvo na Diničevemu ljubimcu in povzročitelja njegovega gorja, drugo na dekletovo mater in tretje na brata in vsakič njo.

Danico so nemudoma prepeljali z ročnim rešilnim vozikom v tukajšnjo javno bolnico, kjer so ji brez odlašanja izprali želodec. Ugotovili so, da se je zastrupila z veronalom. Zavžila ga je precejšnje množino. Hotelski vratar je takoj brzojavno obvestil o tragičnem dogodku Diničeve siojce v Zagrebu. Vso noč je ležala mladenka v globoki nezavesti, iz katere se je prebudila šele danes dopoldne. Njeno stanje je malone brezupno in je radi tega doslej še niso mogli uradno zaslišati.

V pismu na svojega ljubimca se Danica v iskrenih, vendar očitajna polnih besedah poslavlja od njega in mu ponavlja vse boljne in težke momente iz njunega skupnega življenja od prvega dneva spoznanja skozi sedem let trpljenja do njenega poslednjega, usodnega koraka. Iz pisma, ki je pisano s svinčnikom in brez podpisa, veje res iskrena ljubezen mlade Zagrebčanke do zapeljivca in izkoriščevalca, kateremu je žrtvovala vse.

9 DNI NAHODA.

Trdi se, da traja nahod 9 dni potem pa, da prestane sam od sebe, da je torej vsako zdravljenje odveč. To je praznoverje. Nahoda se oprostim v par urah s Fornanom ki vstvarja pot zraku: izločevanje sluz vnetje, oteklina ponehajo in s tem glavobol in omotica. FORMAN dobite v vseh drogerijah in lekarnah. Zahtevajte ne »Sredstva zoper nahod« temveč izrecno »FORMAN« za ceno 10 dinarjev. 259

Sport

SK Slovan, (težkoatletična sekcija). — Opozorjam vse atlete, da prihajajo redno k treningom, ker bodo sicer črtani. Kdor pa še ni plačal blagajniku članarino, naj to do prihodnjega petka stori. Načelnik.

SK Slovan, (nogometna sekcija). Jutri, v sredo ob 20. uri seja v telovadnici, poleg gl. odborikov se vabijo k zaslišanju Gregorič, Lumbar, Bucik in Vidic. Kdor se ne odzove, bo disciplinarno kaznovan.

Hazena (sekcija SK Ilirija). Redni zimski trening se bo vršil v ak terek in četrtek ob 18. ure dalje v dvorani Kolizeja. Opozorjajo se vse članice, da se treningov polnoštevilno udeležujejo, ker se bodo igralke, ki bi opetovano neopravičeno izostajale, črtale iz seznama članstva. Prvi trening danes, v torek, 20. t. m. točno ob 18. — Istotam se sprejemajo tudi nove članice! — Načelnost.

Zagreb — Graz. Prihodno nedeljo se vrši v Zagrebu na igrišču Concordije mednarodna tekma Zagreb — Graz. Zagrebški podsavezni kapetan je določil za to tekmo naslednje moštvo: Mihelič (G.) — Gmajnički (G), Bivec (H) — Marjanovič (H), Premrl (G), Šeb (Z) — Wolf II (H), Babič I (G), Hitrec, Leimert, Jeren (vsi H). Rezerve: Komfeld (G), Koch, Voksum.

Pozor! Pozor!

Nova avto-zveza

se odprli na splošno željo občinstva vedno vsak dan, tudi ob nedeljah iz Ljubljane—Domžale—Lukovico v sredo 21. t. m. in sicer: Odhod iz Ljubljane ob 8.30, prihod v Lukovico ob 9.20, odhod iz Lukovice ob 9.30, prihod v Ljubljano ob 10.15.

13520 ADAMČIČ & ŠUŠTERŠIČ.

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Ljubljanska drama.
Začetek ob 20. uri.
Torek, 20.: »Tajna dolgega življenja« (Stvar Makropulos). C.
Sreda, 21.: Zaprt.
Četrtek, 22.: »Herman Celjski«. B.
Petek, 23.: Zaprt (generalni).
Sobota, 24.: »Živi mrtveci. Premierski abonma.

Nedelja, 25. ob 15.: »Dobri vojak Švejk«. Izven. — Ob 20.: »Živi mrtveci. Izven.
Ponedeljek, 26.: »Romeo in Julija«. D.

Ljubljanska opera
Začetek ob pol 20. uri.
Torek, 20.: »Zaljubljen v tri oranžec. Premierski abonma«.

Sreda, 21.: »Boccaccio, opereta. C.
Četrtek, 22.: Zaprt.
Petek, 23.: »Čarobna piščal. A.
Sobota, 24.: »Bajadera«, opereta. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Nedelja, 25.: »Aida«. Izven.
Ponedeljek, 26.: Zaprt.

Mariborsko gledališče
Začetek ob 8. zvečer.
Torek, 20.: »Obilki«. C. Kuponi.
Sreda, 21.: Zaprt.
Četrtek, 22.: »Jesenski manever«. B. Gostovanje gđ. Lubejeve.

Prokofjev: »Zaljubljen v tri oranžec. To delo slavna ruskega modernega komponista, ki ga je izvajala ljubljanska opera v lanskim sezoni s tolikim uspehom v Ljubljani, v Zagrebu in Beogradu, pride tudi letos na repertoar. Prva vpriporitev tega vele

Domače vesti

* Z našo univerze. Na ljubljanski univerzi je položil geometrijski državni izpit s. Milan Šter iz Trbiča, sedaj v Bihaču pri sekciji za gradbo železnice. Novemu inženjeru-geometru čestitamo!

* Izpremembe v vojaški službi. Imenovani so: za komandanta Moravske pehotne brigade polkovnik Dragan Korals, doslej komandant 40. pehotnega polka »Triglavskega«; za komandanta 23. pehotnega polka polkovnik Vekoslav Verderber, doslej pomočnik komandanta istega polka; za komandanta 40. peh. polka »Triglavskega« polkovnik Jovan Cvejič, doslej komandant 23. pehotnega polka; za pomočnika komandanta Petrinjskega vojnega okrožja podpolkovnik Josip Smid, doslej na službi v komandi Celjskega vojnega okrožja; za komandanta 2. bataljona 41. pehotnega polka podpolkovnik Ivan Rojnik, doslej komandant 1. bataljona 51. pehotnega polka; za komandanta 3. bataljona 45. pehotnega polka major Vlačar Dic, doslej komandant 1. bataljona 50. pehotnega polka; za komandanta 2. divizionja Dravske artiljerijske brigade major Peter Kler, doslej komandant 2. baterije 1. divizionja artiljerijskega polka kraljeve garde. Dosedanji konteraktuelni profesor Aleksander Bubnov je imenovan za rednega profesorja pomorske vojne akademije. Aktiviran je podporočnik inženjersko-tehnične stroke Alojz Guštin ter pridružen na službo inženjersko-tehničnemu oddelku ministrstva vojske in mornarice.

* Iz strojne podoficirske šole v Kumboru. V XII. razredu strojne podoficirske šole v Kumboru v Boki Kotorški so se dne 17. vrnili zaključni izpiti. Izmed slovenskih gencev so z odličnim oz. dobrim uspehom končali študije, in sicer v strojnem oddelku: Jože Peterkovič, Jožef Mišigaj, Josip Vojevce, Hinko Doležal, Vladimir Ražem, Andrej Trtnik, Fran Jančar, Alojz Mislija, Anton Žitko, Franjo Lenarčič, Ladislav Tomšič, Stanislav Tič, Anton Dominkovič, Jože Lovšin, Bogomil Podkrajšek, Filip Skok, Makso Baloh, Ivan Pohar, Janez Hafner, Josip Primožič, Jože Perhaj, J. Ojsteršek, Franjo Rutar, Petar Čampa, Vladimir Novak, Rupert Kos, Andrej Lipovšek, Fran Gašperlin, Anton Zore, Josip Jeržšek, Fran Kržan, Jožef Aman, Rudolf Krize, Štefan Mevželj in Vinko Debevec; v električarskem oddelku: Kazimir Grašič, Maks Skalovnik, Bruno Vidmar, Karl Pečnik, Ivan Porenta in Stanislav Šušteršič.

* Redukcija gimnazij. Na podlagi člena 155 finančnega zakona je minister prosvete odredil, da se nižje državne realne gimnazije pretvorijo v meščanske šole specialnega gospodarskega tipa, in sicer v Boleški Gradski, Velikem Gradščem, Oac-kem, Ivančici, Iloku, Kičevu in Resnu. To preurejanje šol se prične s 1. decembrom stopnjevanje s prvim razredom. S 1. decembrom se tudi zatvorijo vsi oni razredi srednjih in strokovnih šol, ki nimajo predpisane števila dijakov. Kraljevinim fakultetam je prepovedano, da na svoje stroške nadalje vzdržujejo opuščene šole, razrede, a le kot privatne šole oz. razrede.

* Važno za šolske upravitelje. Prejeli smo: Šolski upravitelji sodnih okrajev Smarje in Rogatec so se po večini pritožili proti odtegotvanju vrednosti naravnega stanovanja od prejemkov. Niso sicer dobili nikakega rešenja, a odtegotvanje se jim je ustavilo in že odtegotjeni zneski vrnil.

* Krasen uspeh tenorista Rijavca v Pragi. G. Jos. Rijavec je gostoval dne 11. t. m. v Narodnem divadlu v Pragi in je pel Joséja v Carmen. Kakor sam izjavlja, je imel pri tej predstavi največji uspeh, ki ga je kdaj imel pri publiku in svojem življenju. Osvajalec so bile nepopisne. G. Rijavec je bil izvrstno disponiran, kljub vožnji in dasi je 3 dni zaporedoma pel pred tem nastopom v Berlinu.

VIŠEK FINESE v damskih plaščih

F. LUKIČ, Stritarjeva ulica

* Naši akademiki na Dunaju nam pišejo: V sredo, 14. t. m., se je vršil redni občni zbor jugoslovanskega akademskega združenja »Sloga« na Dunaju, katerega se je udeležilo nad 100 jugoslovanskih akademikov. Občni zbor, kateremu je predsedoval agr. Sabovljevič, je potekel, kakor vedno, tudi tokrat jako burno. Končno je dobil stari odbor absolutno in s precejšnjo večino glasov je bil izvoljen naslednji odbor: preds. med. Dimović, podpreds. med. Pejič, I. tajnik exp. Weiss, II. tajnik phil. Bodiša, blagajnik exp. Volarič, odbornika agr. Sokič in exp. Cimpršek. Nato se je exp. Weiss v jedrnatih, učinkovitih besedah spomnil rapalske pogodbe ter orisal njene posledice za naš življenj v Italiji. Med glasnim odobravanjem in ogorčenim vzklikanjem proti fašističnemu nasilju je skupščina

KINO IDEAL

Samo še danes zadnjičkrat ob 4. pol. 6. pol. 8. in 9. uri predvajamo divnoalept film Lubeznost, hrepenenja, strasti in trpljenja

ŽENA

z božansko, nepozabno ljubavno

Greto Garbo

v glavni vlogi. Zadnja prilika, da si ogledate ta umotvor!

Moderno linijo

Vam ustvari plašč, popoldanske in večerne obleke, ki so kupljene pri nas. Za ples nadjete vse kar nudi letošnja moda le pri trvdki

P. Magdič, Ljubljana

sprejela govornikov predlog, da se izrazi bratskim akademskim združenjem v Ljubljani solidarnost v vseh pogledih. Društvo pripravljajo v proslavo 10-letnice združenja v češkem hotelu »Pošta« prireditve večjega stila s plesom.

* Sošlja Haringova t. V visoki starosti 86 let je umrla v Crnomlju ga. Haringova. Z njo je legel v grob tudi lep del belokranjske zgodovine. Rojena Janežičeva iz rodbine plemenitih Janežičev je obrnila svojo srčno in vnanjo plemenitost do zadnjega. Stari oče je bil črnomaljski mestni sodnik, ki je slovel po svoji pravčnosti in ljudomilju. Kot plemič je imel več podložnih vasi kakor Zapudje in Nerajce. Vendar pa ni bilo duši pritožb od strani podložnih, da bi bil gospod slab za njimi ravnan. Grajskičnici podobno domovanje v Crnomlju se zove Vinski dvorec (Gilt Weinitz) in je interesantno poslopje. V veži stoji za vrati Poljanec z napeto pištolo, da človek nehoti stopi korak nazaj. Slika je izborna naslika pred leti slikar F. Vesel. Dalje »o« v veži razni grbi, med njimi tudi oni Janežičev. Pokojna gospa je imela interesantno zbirko belokranjskih vezenin, nakita in drugih etnografskih zanimivosti, ki jih je rada pokazala obiskovalcem. Pri raznih društvih je bila agilna članica. Kako je bila priljubljena in popularna, je pokazala njena osemdesetletnica, ki jo je obhajala pokojna pri naših domovih. Ves Crnomelj je bil zbran oni večer okoli njenega dvorca. Godba, petje, govori, iluminacija — vsega je bila deležna simpatična starica. Lani je pa začela skrb gladiati na njej. Obola le njena hči na očen in letos je sirota oslepela. Lahko si mislimo, kako bidek je bil ta udarec na stara leta in koliko skrbi je povzročila nesreča ljubečemu materinemu srcu. Sedaj se je umirilo za vedno. V Vojni vasi bode našla med svojimi Crnomalci zaslužen mir in pokoj. Naj bode ohranjen plemeniti gospe najboljši spomin! — B. R.

Alahov vrt

* Protestni shod gostilničarjev ljubljanske oblasti. Po sklepu plenarne odborne seje Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani se bo vršil v četrtek 22. t. m. ob 10. dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani. Krekov trg, protestni shod vseh gostilničarjev ljubljanske oblasti, da javno in glasno protestirajo proti vedno rastočim davčinam, taksam in dokladam; državnim, oblastnim in občinskim, in proti rastočim draginjam, ki radi tega nastaja. — Nalčestvo.

* Češka filharmonija v Dalmaciji. V nedeljo popoldne je preko Sarajeva potovala v Dubrovnik praška filharmonija, ki šteje 70 članov. Na kolodvoru jih je sprejela »Češka beseda«, dubrovniška filharmonija in sokolska godba. Snoch je praška filharmonija priredila koncert v dubrovniškem gledališču, danes pa odpotuje v Split.

* Dan hrvatskih obrtnikov. Kakor vsako leto, je priredila Zveza hrvatskih obrtnikov minulo nedeljo svečano sejo ob priliki dneva hrvatskih obrtnikov v prostorih zagrebske trgovske zbornice. Slavnostno sejo je otvoril predsednik Zveze Milan Ramušček, ki je naglašal, da Hrvatje po vsem, kar se je v zadnjih mesecih pripetilo, nimajo ničesar več iskati v Beogradu in da so popolnoma solidarni s kmetsko-demokratsko koalicijo. Profesor dr. Rudolf Horvat je imel zanimivo predavanje o zgodovini obrti in posebej se o zgodovini hrvatske obrti. Direktor podružnice Obrtne banke je poročal o delovanju Obrtne banke. Zaslužnim članom obrtne zveze so bile podeljene posebne diplome, nakar je bila slavnostna seja ob 13. zaključena. Zvečer se je v prostorih hrvatskega Sokola vršil »cehovski sejem«, ki je prav animirano potekel.

* Planincem, Planinski kotledar dobiti v društveni pisarni SPD, Frančiškanska ulica 10/I (dvorišče). Zaloga je mala. — SPD v Ljubljani je izdalo krasen planinski album pod naslovom »Slovenija«. V albumu je 24 različnih lepih bakrotiskanih slik iz naših planin; vezava je zelo elegantna. Dobi se v društveni pisarni v Frančiškanski ulici 10/I (dvorišče).

* Planinski vestnik. Prejeli smo 11. številko »Planinskega vestnika« za mesec november, v kateri objavljajo dr. H. Tuma »Imenoslovje Julijskih Alp«, dr. Jost Oblik zanimivo potno črtilo »Od Ivanščice do Boča«, prof. Wester pa svoje potovanje po mejnih vrhovih Prisotnik, Mojstevka, Peč in Golica. Izmed ostalih avtorjev omenjamo Pavlo Josih, Brnoma Rotterja, Jova Očca in Josipa Zazvle. Novembrski številki je priložen bakrotisk »Spik iz Martoljke«.

* Izšel je »Gospodarski kotledar« za leto 1929 z naslednjimi poučnimi in praktičnimi nasveti ter navodili: »Duševno delo gospodinjic«, »Potreba gospodinjstva čtiva«, »Bodi štedljiva, a ne skopa«, »Gospodinja

in njen vrt«, Kuhinja - lekarna. »Ljudska prehrana«, »Margarin«, »O spodnosti pri mizi«, »Sestava jedilnikov«, itd. Dalje pri naša kotledar zopet nove kuhinjske recepte za juhe, medjed, mesne jedi, priloge in prikuhe, sladice itd. Važni za domače gospodinjstvo so razni proračuni za jedilne liste in troškovnik za vse dni v letu, kamor zapisuje gospodinja vse svoje izdatke. Kotledar je napredaj pri vseh podružnicah Jugoslovanske Matice v Sloveniji in v vseh knjigarnah. Naroča se tudi pri Jugoslovanski Matici v Ljubljani, Selenburgova ulica 7-II. Cena za člane Jugoslovanske Matice 16 Din, za nečlane 20 Din.

* Vlák razmesaril neznanega moškega. V soboto popoldne je povozil vlak na progi med Karlovcem in Dugoreso neznanega moškega. Truplo je bilo grozno razmesarjeno. Je-li je neznanec izvršil samomor ali pa je postal žrtev nesreče, ni znano.

* Avtomobilska nesreča. V petek popoldne se je iz Brčkega v Bosni podalo z avtomobilom proti Samcu več mladih ljudi. Vsi so bili več ali manj ranjeni in je bilo skoraj neizbežno, da se pripeti kakšna nesreča. In res se je na nekem ovinku avto prevrnil v občestni larek. Lastnika avtomobila, trgovca Dušana Basra, je volan pritisnil tako, da mu je zdrobil prsni koš. Izdihnil je na mestu nesreče. Zapuščena žena in dvoje nepreskrbljenih otrok. Tudi ostali so več ali manj ranjeni.

ITO — zobna pasta najboljša

* Tovarne vozove na berlinski avtomobilski razstavi ima posebne dobre Mercedes-Benz. Vidijo se vsi tipi tovornih vozov z znamke — od lanskega brzega do velikanskega triosnega tovornega voza v nosilnosti 10.000 kg — dalje vsi veliki in mali tipi omnibusov. Najinteresanjši je novi motor na sirovo olje, šestcilindrski s 70 HP. Ta je najboljša rešitev problema uporabe Dieslovih motorjev za vozila. Da so vsi tovorni vozovi Mercedes-Benz silajno konstruirani in opremljeni, je pri tej trvdki samo po sebi razumljivo. V oddelku tovornih vozov vidijo na mnogih vozovih izvrstne pnevmatike in velikanske balonske obroče znamke Continental. Conti velja tudi pri tovornih vozovih kot visoko cenjena pnevmatika.

* Da si osvežite kri, pijte skozi nekaj dni dnevno zjutraj čašo naravne grenčice »Franc Josef«. Od mnogih zdravnikov priporočena grenčica »Franc Josef« med prebavo, okrepča želodec in zboljša kri, pomiri živce in osveži glavo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specijalnih trgovinah.

* Obleke kmetično čist, harva, pilstra in lka tovarna Jos. Relch.

* Volnene nogavice in pletenine v veliki zbirki se dobijo pri trvdki Karel Prelog v Ljubljani.

* Rudilke pri trvdki F. Čuden, Prešernova ulica 1.

Iz Ljubljane

* Življenski jubilej. Dne 19. t. m. je gospa Elizabeta Berce v krogu svojih domačih tiho obhajala 70 letnico. Še na mnoga leta!

* Zadnja pot Dragice Rostoharjeve. Včeraj popoldne so pokopali pri Sv. Križu v Ljubljani gđc. Dragico Rostoharjevo, učiteljico v Radečah pri Zidanem mostu, rodom iz ugledne rodbine Rostoharje iz Pijavškega pri Krškem. Pokojnico, ki je bila nad vse skrbna učiteljica in je poučevala skoro vse čase v Zasavju in pri St. Juriju pod Kumom so spremlili na njeni zadnji poti poleg užaloščene rodbine tudi številni učiteljski zbori iz Litije, Radeč, Zidanega mostu, Ljubljane in drugih krajev, kjer je bila pokojnica izredno čislana. Lepa udeležba je pričala, kako odlično tovarišico je izgubilo učiteljstvo s pokojno Dragico. Pogreba blage pokojnice se je udeležilo tudi okrog 80 šolskih otrok iz Litije. Naj bo sladak večer sen Dragici Rostoharjevi!

* Potovanje po južnih krajih naše države. Akademski podružnica Jugoslovanske Matice je priredila v minulih šolskih počitnicah pod vodstvom prof. Bačiča potovanje po južnih krajih naše države. Na prošnjo društva »Soča« je prof. imel v soboto predavanje o svojih vtisih v teh krajih. Zelo izbrpna so bila njegova izvajanja v okolici Kumanova, Skopja, Prilepa, Bitolja, Kajmakčalana, Ohrida, Sv. Nauma in Lovčena. Zaradi obširnosti predmeta g. predavatelj ni mogel dokončati svojega predavanja. Nadaljeval ga bo v soboto 24. t. m. ob pol 9. zvečer. Po predavanju je nastopil in pozno v noč prepeval kvartet »Ljubljana« pod vodstvom g. Premelča.

* Razstav angleške umetnosti v Ljubljani. Koncem tega meseca se otvori v Narodnem muzeju razstava sodobnega angleškega slikarstva in kiparstva, ki ga priredi The Jugoslav Society of Great Britain. Umetnine so že tu iz Benetk, kjer so bile na mednarodni razstavi. V častnem odboru za prireditve razstave je tudi angleški poslanik v Beogradu g. Kennard.

OBLEKE

ČEPECE

NAJCENEJE

A. PRESKÉR, SV. PETRA CESTA

* Družabni večer godbenega odseka Sokola I., ki se je vršil v soboto na Taboru nam je znova pokazal, da se da mnogo doseči tudi z godbeniki - amaterji, ako vlada zadosaten volja do dela. Nikakor seveda ne moremo od društvenih orkestrrov zahtevati izvajanja velikih in težkih skladb, ki zahtevajo poleg velika števil sedelnih tudi primerne predizobrazbe vsakega posameznika. Pač pa moramo poudariti dejstvo, da si je naš agilit Sokol I. tekoma let ustvaril v svojem salonskem in tudi plesnem orkestru edinic, ki v odlični meri zadošča za društvene namene.

ne. Škoda, da obisk ni bil tak, kakor so ga po pravici pričakovali bratje godbeniki. Pogrešali smo zelo mnogo prijateljev sokolske godbe. Družabni večer se je vršil pri pogrnenih mizah in je v moralnem pogledu prav dobro uspel. Močen salonski orkester je zasiral prav dobro mnogo lepih komadov resne in veseleje godbe. Njegova izvajanja so morala vsekakor zadovoljiti vse posetnike. Po dovršenem programu pa se nam je predstavil veliki društveni jazz-band, broječ 10 mož, ki je otvoril plesni del prireditve in je po priznanju vseh odlično in zelo pridno absolviraj svojo nalogo, tako da je do policijske ure ostala zabava na višku. Vmes pa je posloval originalni redarstveni zbor, ki je pazil na red v dvorani in je neumorno »zapiral v pržone« vse one, ki niso upoštevali strogih zabavnih predpisov. Saj je bila aretirana celo vsa godba... Godbeni odsek je v zvezi z društvenim prireditvenim odsekom priredil ta družabni večer v zavesti, da manjka osebito med sokolskim članstvom sličnih prireditve za gojitev bratske družabnosti in namerava družabne večere ponoviti večkrat.

* Predavanje v »Pravniku«. Jutri, v sredo dne 21. nov. t. l. bo predaval na sestanku društva »Pravnik« g. univ. profesor dr. Rado Knešer o predmetu: »Čerkevna imovina in agrarna reforma v luči ustave«. Predavanje se bo vršilo ob pol šestih popoldne na sodišču v Ljubljani, soba št. 79. S tem otvarja društvo zopet redna zimska predavanja in vabi nanje vse, ki se zanimajo za razpravljana temata. — Odbor.

* »Odbornice« Kola jugoslovanskih sester v Ljubljani bodo nabirale tudi letos za božično obdaritev ubožne mladine. Opozorjamo občinstvo, da blagovoli darovati le onim nabiralkam, ki bodo imele na nabiranih polah poleg društvenega žiga podpis predsednice in tajnice. Iskreno prosimo, da bi občinstvo radevolje prispevalo v ta plemeniti namen.

RABITE

TUNGSRAM

Barijevne elektroneke

* Napredno društvo za dvorski okraj naznanja, da se bo vršilo 3. filmsko predavanje v torek, 20. t. m. ob 8. uri zvečer v Kazini II. nadstropje. Krasni naravni posnetki. Člani in prijatelji društva vabljeni. Vstop prost. — Odbor.

* Vrtnarska podružnica bo priredila drevi ob 8. v šentjakovski šoli svojo običajno tedensko predavanje. Predavala bo gđc. profesorica dr. Peruškova o rastlinskih boleznih in živalskih škodljivcih v vrtu. Gostje dobrodošli.

* Ciril Metodova Šentpeterska podružnica v Ljubljani je prejela od Martinovega večera 7092 Din od gosp. Leopolda Zupančiča pa vsaka po 100 Din. Vsem iskrena hvala! 2139

* Torkov plesni tečaj šole Jenko za začetnike-ce in ponavljanje bo danes ob 8. zvečer v balkonski dvorani Kazine. Nove prijave istotam. 2137

* Menažerija sredi Ljubljane. Na Marjiniem trgu se je pojavil šotor, v katerem razkazujejo tiulnja. Nas pa res zanima, kdo je dal dovoljenje, da se menažerije pojavljajo že sredi mesta.

Angleški kamgarni

za moške obleke pri

Josip Ši bar, Ljubljana, S'ari trg 21 (polec Zalaznika).

* Drobnopolitiška kronika. Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policijski naslednji dogodki: 1. poskušena tatvina kolesa, 1. telesna poškodba, 2. primera kajenja nočnega miru, 2. prestopka obrtnih predpisov, 1. primer lovenja ptic brez dovoljenja, 1. nezgoda, 1. onemoglost na cesti in 3. prestopki cestno policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 3, in sicer 1 zaradi nedostojnega vedenja, 1 zaradi beračenja in 1 zaradi pljanosti.

* Seznan najdenih predmetov. V času od 1. do 15. t. m. so bili izročeni na policijski naslednji najdeni predmeti: 1 črna usnjata denarnica s večjo svoto denarja, 1 črna denarnica z manjšo svoto, črna platnena listnica z nekaj gotovine, 1 ženski dežni plašč, 1 zapesna ura z jermenikom, več bankovcev od 10 do 100 Din, 1 pletena košara z raznimi predmeti, več ročnih torbic, 2 suknjiča, 1 moške hlače, 16 dežnikov in zavitek ročnih del.

* Vedno najnovejša bluze, otroški plaščki in oblečke pri Kristofliču - Bučarju, Stari trg. 176

* Smola drznega tatu. V noči od 16. na 17. t. m. je neznan umotvorit preskočil ograjo pri villi primarja dr. Zakolarky v Maistrovi ulici št. 10. In skušal izpod oboka zadaj za vilo odpeljati kolo. V to svrhu je močno zvil zadnje vilice, na katerih je bila pritrjena ključavnica, vendar se mu ni posrečilo, da bi jo odklenil. Odšel je z dolгим nosom, napravil je pa za 100 Din škodo.

* Nesreča pri kavarni Evropa. Prevoznik Karol Košir iz Čepel je vozil predvčerašnjim okrog 10. dopoldne z enovprežnim vozom po Dunajski cesti, hoteč na Gosposvetsko cesto. Pri prekoračenju tramvajskega tira je konj po nesreči vstaknil kopito v tir, padel in si zlomil nogo v členku. Konja so ljudje spravili z veliko težavo pokonci ter ga odvedli v Figovčev hlev, kamor je prišel ponj konjski mesar. Košir trpi občutno škodo.

* Onemogla na trgu. 67 letna zaslonica Ivana Strnoka, stanujoča na Karlovaški cesti št. 7., je prišla predvčerašnjim okrog 10. ure dopoldne na Vodnikov trg, da bi si nakupila nekaj živil. Uboga starica se je tam nenadoma zgrudila in obležala v nezavesti. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v bolnico.

Danos velika premijera:

Lya Mara

v filmu dubovtosti, ljubavi in smeha

„MARJETA“

Fred Louis Lerch. Režija Fridrich Zelnik.

Popolnoma novo! Prvič v Ljubljani!

Ob 4., 7., 8. in 9. uri.

KINO »DVOR«. Telefon 2730.

Iz Celja

* Zimsko porotno zasedanje v Celju. Letošnje zimsko zasedanje celjske porote se bo pričelo 16. decembra.

* Miklavževa prireditev za revno mladino. Najrevnejše učence okoliške deške šole v Celju (v prvi vrsti one iz Gaberju) bo letos obdaril Miklavž v nedeljo 2. decembra ob 15. v šolski telovadnici Velikodružne darove je naklonilo tudi letos »Podporno društvo za revne otroke v Gaberju«, ki se vse leto trudi, da more za zimo obdelati čim več potrebnih otrok. Šolsko upraviteljstvo izreka tem potom imenovanemu društvu svojo najtoplejšo zahvalo. Poleg nastopa Miklavža, ki obdari uboge učence, se vprizori igra »Napoleonov samovar« in nastopi otroški pevski zbor. Iz prijaznosti sodeluje tudi orkester celjskega Godbenega društva.

* V bolnici so umrli: 16. t. m. Franc Butolin 35 let star najemnik iz Donačke Gore; 17. t. m. Marijana Hronovskij, soproga okrajnega zdravnika iz Poljčan, stara jedva 25 let. Pokojnico so prepeljali včeraj v Maribor, kjer jo bodo pokopali v rodbinskem grobu.

* Težko prizadeta rodbina. V Celju in v vsej Savinjski dolini razsaja, že precej časa zavratna škrlatinka. Na njej je zbolela tudi družina postajačelnika v Soštanj, g. Weingerla. Starejši sinček Dušan je pred dnevi podlegel tej neumljenji morili, dočim so bili ostali družinski člani, to je g. Weingerl s soprogo in še enim otrokom oddani na zdravljenje v tukajšnjo bolnico. Včeraj pa je tudi ga. Josipina Weingerl izdihnila svojo blago dušo v starosti komaj 27 let. Brdsko prizadeti družini naše iskreno sožalje!

* Obup upokojenega profesorja. V nedeljo popoldne so s popoldanskim vlakom pripeljali v celjsko lavno bolnico 57 let starega upokojenega profesorja g. Jakoba Kristana, ki si je hotel končati življenje iz do sedaj še neznanega vzroka. Najbrže bo vzrok živčna bolezen. V bolnici je bil takoj operiran, vendar je ležal vso noč v globoki nezavesti, iz katere se je zbudil šele včeraj zjutraj. Njegovo stanje je resno, vendar je upati, da bo ranjenec okrevale.

Iz Maribora

* Spomenik v svetovni vojni padlim Mariborčanom nameravajo postaviti v Mariboru. Združenje vojnih invalidov že zbira za ta namen potrebne podatke in vabi vse, da mu prijavijo one mariborske vojake, ki so padli v svetovni vojni. Prijava se sprejemajo v invalidski pisarni na Rotovškem trgu vsako sredo, soboto in nedeljo dopoldne ob uradnih urah.

* Promet pri borzi dela je bil v preteklem tednu naslednji: Na novo je bilo prijavljenih 230, od prej pa je bilo še 626 brezposelnih. Na razpolago je bilo samo 121 službenih mest. Borza dela je v 92 primerih uspešno posredovala pri zaposlitvi.

* Nesreča. Trgovec z živino Josip Jevša iz Apač si je na Hajdini, kje se hodi po svojih trgovskih poslih, zlomil desno nogo. Prepeljal so ga v mariborsko bolnico. — 25-letni posestnikov sin Avgust Skeč iz Kostričnice se je ponesrečil pri delu v gozdu. Nažagano drevo je padlo nanj ter mu zlomilo desno nogo. Tudi ta je moral v bolnico.

Slava ml'vimi! Requiem 21. XI. 1928.

* Vlomilci pri Sv. Lenartu. V noči od petka na soboto so vlomili pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah vdri v Kranjevo in Ratajevo trgovino, a so jih kmalu preprodili psi in domači. Zločinca zasleduje tudi mariborska policija s policijskim psom in daktiloskopskimi pripomočki.

* Predzren vlomilec. V noči od nedelje na ponedeljek je bil na Frankopanski cesti izvršen vlom v stanovanje Alojza Podgorca. Vlomilec je odnesel več oblek in perila. Bil je v hiti gotovo dobro znan, ker je obiskal tudi podstrehe in odprl kovčge. Policija mu je že na sledu.

Iz Kranja

* Plenarna seja občinskega zastopa se bo vršila v sredo ob 6. zvečer. Na dnevnem redu je proračun za leto 1929.

* Iz gledališkega življenja. V sredo ob 20. je dramska šola pod vodstvom profesorja Sesta. V četrtek 22. gostujejo na kranjskem odru Kamničani z igro: »Stilmondski župan« v režiji prof. Sesta.

* Gosliničarsko gibanje. Znano je, da kmamo v Kranju skoro 40 goslin. Zaradi velike konkurence in visokih davstvin bi jejo gosliničarji oster eksistenčni boj. Kakor doznavamo, so napredaj kar štiri hleve, vsaka z goslino. Bedenkovo goslinjo, ki se je preselila v nove kletne prostore, je prevzel g. Arh.

Iz Trbovlji

* Aretiran zaradi razžaljenja Velikarstva. V Hrastniku je bil aretiran zaradi razžaljenja Velikarstva zidar K. uslužben v kmetih tovarni v Hrastniku, a stanujoč v Radečah. K. so odvedli v sodne zapore v Laško.

* Tatvina pšenice. Ko je neka mladenka nad Ušeničnim pri Dolu nesla te dni kose pšenice v mlin, jo je napadel delavec K. s Kovka in ji odvzel pšenico. Proti napadalcu je uvedeno postopanje.

* Renoviranje kolodvora v Hrastniku. Kolodvorsko poslopje v Hrastniku so pričeli zadnje dni popravljati. Ob tej priliki vnovič opozarjamo na ureditev električne razsvetljave. Ko je dobilo kolodvorsko poslopje v Zagorju električno razsvetljavo, smo upali, da se bo našel kredit tudi za Hrastnik, kjer je elektrika napeljena že do skladišča na postaji. V kolodvorskem poslopi je tudi počta, ki mora uradovati pri brlečih in smrdljivih petrolejskih svetilkah. Umetnost bi bilo, da rešita železniška in poštna direkcija to perečo zadevo za sedaj ob priliki renoviranja poslopja.

Proračun ljubljanske oblasti sprejet

Včeraj se je nadaljevala in končala proračunska razprava. — Klerikalna večina je odobrila vse od oblastnega odbora predlagane nove davščine

Ljubljana, 19. novembra.

Oblastna skupščina je danes nadaljevala podrobno razpravo o oblastnem proračunu za l. 1929. Razpravljala je o VI. in VII. poglavju o zdravstvu in socialnem skrbstvu. Predsednik finančnega odbora poslanec Skubic je omenjal, da so postavke za zdravstvo največje postavke v novem oblastnem proračunu. S socialnim skrbstvom presegajo 30,5 milijonov od 70 milijonov. Kolikor znaša ves proračun, kdor pa pogleda te zavode, bo brez nadaljnjega že iz ljubljane do bližnjega glasoval za te izdatke.

Kaos v zdravstvu

Referent oblastnega odbora za zdravstvo in skrbstvene zavode, dr. Breclj je podal obsešno poročilo o sanitetni politiki ter o posrednih postavkah proračuna. Najprej je poskušal zavrniti očitke opozicije, da je oblast postopala prenapetostno in lahkotno, ker je prevzela in prevzela obsežne zdravstvene in skrbstvene ustanove ter zavode brez zadostnih dotacij od strani države. Govornik zatrjuje, da se nahaja v nemnem položaju, da mora tovariše svoje stranke dolgočasiti s tem, da daje znova pojasnila, ki jih je predložil že lani. Oblast se je že l. 1927 upirala prevzemu zdravstvenih ustanov, ker so bile bolnice in ostali zdravstveni zavodi tedaj zelo zane-marjeni in ker so imeli okrog 7 milijonov dolgov, vrh tega pa so bile državne dotacije prenizke. Mi smo tedaj izjavili, da smo pripravljene prevzeti te zavode in ustanove šele ko jih država uredi in ko ugotovi zahtevne državne oblasti. To se od strani državne oblasti ni zgodilo. Ko pa je bil nato ukinjen še inšpektorat za narodno zdravje, je v našem zdravstvu nastopil popoln kaos.

Bolnice so prenapolnjene

Proračun bivše kranjske dežele za l. 1914 je znašal 7,5 milijona kron. Ako odštejemo 2,5 milj. za šolstvo, ki ne spada v našo upravo, vidimo, da je znašal proračun faktilno okrog 5 milijonov Din. Odtod je bilo predvideno za zdravstvo in dobrotelost približno 1,4 milijone, kar pomeni 27 odstotkov splošnega proračuna. Naši sedanji izdatki pa znašajo napram celotnemu proračunu 44 odst., to se pravi, da so se potrebine pomnožile za 17 odst. Toda tudi to lahko reduciramo. Leta 1913 so potrebovali v splošni bolnici 166.000 oskrb. dni, v umobolnici 179 tisoč. Leta 1927 v splošni bolnici 256.000, v umobolnici 337.000 dni, torej skoro 100 odstotkov povzkiha. Razen tega so danes bolnice prenapetane, kar niso bile pred vojno. V bolnici je n. pr. 950 umobolnih, dejanski prostor pa zadošča komaj za 400. Zalostno je nadalje, da smo morali z dotacijo od strani države prevzeti tudi obvezo, da nudimo brezplačno oskrbo III. razreda vsem državnim uradnikom, ki jih država tako slabo plačuje.

Nova umobolnica in zdravilišča

V prvotnem proračunu smo predvidevali obsežne investicije. Tako stojimo pred nujnostjo, da napravimo novo umobolnico, ki bo stala 35 milijonov. Nujno s tem v zvezi je potreba zavoda za manj nadarjeno mladino v ljubljanski oblasti je nad 200 otrok, ki duševno niso normalni in ki potrebujejo javne oskrbe. Potrebno bo nadalje zdravilišče za alkoholike, zlasti za mladinske alkoholike. Oblasti namerava zgraditi nadalje pomorsko zdravilišče, ki je nujno potrebno. Pogrešamo nadalje zavod za telesno pohabljenе otroke.

Mladinsko skrbstvo

Dr. Breclj je podal še referat o mladinskem skrbstvu. Oblastni odbor bo v tem pogledu uvedel potrebne reforme ter predvsem poskrbel, da bo mladina v predšolski dobi, ki je potrebna javnega skrbstva, od dana v domače skrbstvo na kmete, kjer bo kolikor toliko deležna rodbinskega življenja in v stanu, da se priuči koristnemu delu. Znano je, da ljubzen do kmetijskega dela v naših krajih ni preveč velika.

Podgane požrle ubožce

Referent je nato opozoril, kako pomankljivo je občinsko skrbstvo v nekih okrajih za uboge in onemogle. Tako se nahajajo na Kočevskem ubožci, ki so jih žive ljudi žrle podgane, ker se jih popolnoma izčrpali onemogli ubožci niso mogli ubraniti. Da se odpravijo taki strahotni nedostaki, predvideva proračun 1 milijon, ki se bo razdelil okrajnim blaginjam in obliki prispevkov za uboge in onemogle.

Splošno socialno skrbstvo

Prof. Jarc je poročil o splošnem socialnem skrbstvu. Iz zaklada za zgradbo malih stanovanj je bilo zgrajenih 65 hiš z nad 90 stanovanji. Zadevno uredbo pa je treba izpremeniti tako, da zaklad lahko daje zadruham posojilo tudi brez hipotekarnega zavarovanja. Nadalje, da oblast prevzame subsidiarno jamstvo za poroštva zaklada napram raznim denarnim zavodom. Za cestarje, bolničarske osebe itd. se bo ustanovila posebna bolniška blagajna, za brezposelne se bodo našle podpore iz poročila »nepredvideni izdatki« (150.000 Din).

Podrobna razprava

Sledila je podrobna razprava. Posl. Sitar prosi večino, naj bi se prispevki okrajnim blaginjam za uboge in onemogle podeljevali posameznim okrajem po faktilni potrebi in po številu ubožnih in onemoglih. Govornik opozarja nato na žalosten položaj delavstva Trboveljske premogokopne družbe. Mnogi rudarji prihajajo ob 10. zvečer brez rove, da bi šli na delo, a tu jim moralo paziti odgovoriti, da se danes ne dela in naj gredo domov. Drugi se jim zopet odgovarja, da ni dela, ker ni naročil. Posl. Bukovec je povdarjal, da se po-

deželsko ljudstvo ne more posluževati zdravstvenih ustanov v taki meri, kakor bi bilo potrebno, ker je to združeno s prevelikimi stroški. Zato bi bilo treba misliti na to, da bi zdravniki dobivali večje plače, dočim naj bi reveže zdravili brezplačno.

Premalo skrbi za delavstvo

Posl. Tavčar je povdarjal, da se v proračunu polaga premalo važnosti na socialne ustanove. Postavke za socialno skrbstvo so zelo skromne. Tudi v interesu večine bi bilo, ako bi poskrbeli, da bi vladna več dotirala za socialne namene. Nadalje je povdarjal, da ljubljana št. fonda za zgradbo stanovanj doslej ni dobila ničesar.

Nadalje je govornik povdarjal, da je dvakratna postavka po 100.000 Din za delavsko izobrazbo nezadostna. Ves boj proti inozemskemu delavstvu bo tliko časa brez uspeha, dokler ne bomo sami usposobili delavstva za kvalificirano delo. V to svrhu niso zadostne same strokovne šole, ampak se mora nuditi delavstvu tudi možnost, da se zunaj izobrazuje. Prispevek za borzo dela v znesku 50.000 Din v svrhu podpiranja brezposelnih je nezadosten. S temi si ne bo moglo mnogo pomagati, ako se upošteva, da imamo okoli 10.000 brezposelnih ljubljana sama daje na leto 300.000 Din pa je še to premalo.

Posl. Križnik je branil postavke proračuna in trdil, da zahteva opozicija pač zvišanje teh postavk, dočim se na drugi strani izreka proti povečanju obremenitve. Posl. Tavčar: Črtajte proračunske rezerve pa bo dovolj denarja.

Po zaključni besedi oblastnega odbornika dr. Breclja in poročevalca finančnega odbora posl. Skubica se je prešlo na glasovanje.

Poglavje o zdravstvu in postavka o pospeševanju zdravstva v poglavju za asanacijo vasi sta bili sprejeti soglasno. Nato je bilo sprejeto tudi poglavje o socialnem skrbstvu.

S tem je bila dopolnjen sklop ob 1.15 zaključen.

Večerna seja

Na večerni seji je oblastna skupščina nadaljevala podrobno razpravo o oblastnem proračunu: K položju »študijske za srednješolce« v znesku 120.000 Din pripominja poročevalec posl. Skubic, da bo iz tega zneska razpisanih 20 ustanov po 6000 Din ki se bodo vsako leto na novo razdeljevale sposobnim in nadarjenim srednješolcem. Glede poldruga miliona »za povzdigo šolstva« zanika da bi to bil dispozicijski fond.

Proračunska rezerva.

Posl. Tavčar ugovarja postavki proračunskih rezerv. Že lansko leto je bilo zaključeno s suficitom 4 milijonov dinarjev ki so celo izkazani v novem proračunu med dohodki. Skupščina se danes nima pojasniti, ali in kako se je uporabila proračunska rezerva lanskega leta. Jasno je, da se za to postavko skriva dispozicijski fond. Poleg tega pa da vsebuje proračun že itak celo vrsto rezervnih in dispozicijskih postavk. Zato naj se proračunska rezerva 1 milijon dinarjev raje prepusti poglavju za socialno skrbstvo. Večina je šla preko te utemeljene zahteve s hladnim molkom na dnevni red.

Posl. Sitar prosi oblastni odbor, naj bi podelil vdovi in sirotam po pokojnem okrognem zdravniku dr. Kumariju, ki je poleg nesrečno utonil v Savinji, pokojnino ali podporo. Pokojnik je bil znan dobronamerni mladih ljudi ter si je pridobil na polju ljudskega zdravstva velike zaslugе. Večina je odklonila tudi ta človekoljubni predlog.

Oblastni davki.

Predsednik finančnega odbora, posl. Skubic prehaja na proračun dohodkov, ki so predvideni s 70 milijoni. Oblastne davščine so: 20% davščina na letno zakupno občinskih lovščih in 50% davščina na zakup ribolovnih okrajev. 6% taksa od kinematografskih vstopnic. Oblastna taksa na gledališke vstopnice. Taksa za javne plesne in nočne zabave in za podaljšanje policijske ure. Oblastna taksa na motorna vozila. Trošarina na potrošno premogeto. 200% doklada za gostilniške in kavarniške koncesije. 25% doklada na dohodek od podjetij. 25% doklada na dohodek od nesamostalnega dela in poklica. Oblastna naklada na vino, mošt, pivo in žganje.

V zaščito vinogradnikov

Posl. Zupančič kritizira oblastno doklado na vino in vinski mošt, ki zadene slovenskega vinogradnika. Mariborska oblast je že lani znala doklado na 50 odst. ljubljanske doklade, čeprav je vinogradništvo v mariborski oblasti na neprimerno višji stopnji, kakor v ljubljanski oblasti.

Oblastna doklada pa zadene tudi vse one kmetovalce in obrtnike, ki morajo dajati svojim delavcem vmo kot okrepčilo. Zadene pa tudi vse akordne delavce in konzumente. Zato stavlja predlog, naj se oklade na vino in mošt oproste vsi kmetovalci, ki potrebujejo vino in mošt v lastne svrhe in za delavce. Nadalje naj se odpravi ta doklada za obrtnike, ki potrebujejo vino za svoje obrate, ravno tako tudi za akordne delavce.

Govornik nato kritizira oblastno davščino na konzum premoga. Trboveljska premogokopna družba je prevladala ta davek prav do zadnjega vinarja na konzumenta. Pol milijona dinarjev, kolikor znaša doklada na premog, bi se že smela odtegniti podjetju, kakršno je Trboveljska premogokopna družba!

Nepravilne davščine

Nato je govoril posl. Lebinger (SLS), ki je seveda napadal opozicijo, za njim pa posl. dr. Puc, ki je med drugim izjavil:

Dopoldne je obl. odbornik dr. Breclj izjavil, da je čudno najbolj to, ker je prevladalo v vinogradnih krajih najbolj revno. To prebivalstvo pa ni zaradi tega revno, ker morda pije vino, ampak zato, ker se danes pridelovanje več ne izplača. Zakaj pa vinogradniki v Avstriji, Franciji in Češkoslovaški dobro stoje?

Govornik je dalje opozarjal, da imajo skoro vse naredbe določbo, po kateri se ima izterjati davščina v šestkratnem iznosu, ako je kdo ne plača. To je vsekakor krivično, zakaj onega, ki ne more plačati, se ima prej terjati, ne pa mu naložiti globo. Ta določba naj se spremeni zato v toliko, da se s šestkratno vsoto kaznuje oni, ki namenoma kaj prikrije.

Davek na kinematografske vstopnice spada v občinske proračune. Isto velja za davek na gledališke vstopnice, na plesit etc.

Kar se tiče gostilničarjev je boj proti njim neupravičen. Res je, da se število koncesij ne množi. V Ljubljani je sedaj okoli 300 gostilničarskih koncesij, dočim jih je bilo pred 100 leti 400. Približno enako je tudi na deželi. Razen tega je treba računati tudi s tem, da naša oblast ne bo mogla živeti samo od kmetijstva in da moramo posvetiti večjo pozornost zlasti tujekemu prometu. Zboljšati moramo kvaliteto naših gostiln.

Zaključek razprave

Posl. Ivan Mohorič je podvrnil stvarni kritiki način, kako hoče večina kriti izdatke. Nezdavno in nevzdržno je, da je oblast na samoupravo vsako leto na novo odvisna od državnega budžeta in s tem tudi od vsakokratne politične konstelacije. Izdatki za one panoge, ki jih je oblast prevzela od države, so že sedaj mnogo večji, kakor so prispevki države za te posle. Danes vrača država oblastem samo desetino tega, kar sama pobira za te posle. Zeleti bi bilo, da večina vpliva na to, da se pri sestavi prihodnjega državnega proračuna pogloblja to razmerje.

Posl. Majer je med drugim predlagal, naj se davek od lovščih in ribolovnih prične borirati s l. januarjem 1929, izvzamejo pa naj se že obstoječe zakupne pogodbe od poteka zakupne dobe. Ako bi večina tega predloga ne sprejela, predlaga dodatni predlog, naj ima zakupnik pravico odstopiti od zakupa, ako bi občina te davščine ne hotela prevzeti nase.

V nadaljnji razpravi o dohodkih oblastne proračuna je nastopilo še več govornikov opozicije, ki so polemizirali s prejšnjimi izjavami raznih govornikov. Posl. Lončar je zlasti kritiziral uredbo o davščini na javne plesne in o dokladi na vino. Tudi posl. Bogovič (SLS) je nastopil proti dokladi na vino in zahteval pri davščini za javne plesne, naj se napravi razlika med deželo in mestom. Večinski poslanci so posl. Bogoviča zaporedoma prekinjali z medklic, tako da je posl. dr. Puc začuden vzkliznil: »Nas ste pustili govoriti, svojega tovariša, kmeta, po ovirate!«

Naposled sta govorila še obl. odbornik dr. Adlešič in poročevalec finančnega odbora posl. Skubic, ki sta pristala na resolucijo poslance Mohoriča, ki zahteva zakon o financiranju oblastnih samouprav in na predlog poslance dr. Puca, da velja šestkratna kazen le v slučajih, ako se obvezanec skozi izogniti plačilu davka.

Proračun sprejet

Nato je predsednik dr. Natlačen odredil glasovanje. Najprej je bil sprejet proti glasovanju opozicije proračun dohodkov po posameznih partijah. Nato je večina izglasovala uredbo o davščinah ter odklonila vse izpremenjalne predloge opozicij, razen predloga dr. Puca.

Večina je končno izglasovala proračun tudi v celoti z vsemi uredbami vred. Soglasno je bil nato sprejet še predlog, da se zviša jamstvena vsota za popravilo elektrarne v Zireh od 2 na 3 milijone dinarjev, nakar je bila seja ob 21.30 zaključena. Prihodnja bo v sredo ob 9.

Alahov vrt

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki razpad v Ljubljani 19. novembra 1928.

Višina barometra 808,8 m

Ura	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Vel. vetra v m/s	Oblačn.	Pogodba
Uprazovanje						
Ljubljana ...	769,4	21	93	mirno SW 2	10	megla 02
Maribor ...	768,6	20				
Zagreb ...	761,4	60	80	mirno	1	
Šarajevo ...	761,2	80	75	W 2	10	
Split ...	764,5	10,0	45	NE 4	1	70
Dubrovnik						

Solnce vzhaja ob 7.0, zahaja ob 16.30. luna vzhaja ob 11.56, zahaja ob 19.47.

Novičarjeva temperatura danes v Ljubljani 5.0, najnižja 1.8.

Dunajska vremenska napoved za torek: V zapadni Avstriji jasno in toplo, na vzhodu manj oblačno in toplejše.

Gospodarstvo

Lep napredek naše trgovinske mornarice

Brez izdatne trgovinske mornarice ni mogoče misliti na krepke razvoj gospodarstva v državi, ležeči ob morju. Kljub našim ne baš zavidljivim gospodarskim prilikam na vendar lahko govorimo o čvrstem razmahu in napredku naše trgovinske mornarice. Statistični podatki za zadnjih sedem let nam pokazujejo stalen močan napredek. Tonaža vseh naših paroplovnih družb je narasla od l. 1921. tako-le (v tisočih brutto reg. ton.): l. 1921 114.39; v l. 1922 124.72; v l. 1923 134.43; v l. 1924 155.25; v l. 1925 173.28; v l. 1926 224.72; v l. 1927 244.25. Letos so si nabavile nekatere družbe še nekaj novih parnikov s čimer se je tonaža dalje znatno povečala.

Večjih paroplovnih družb, registriranih pri naših središčih, imamo 17: od teh so najvažnejše (v oklepajih nosilnost v tisočih ton po lanski statistiki): Atlantska plovdba (106.0), Jugoslovensko - ameriška plovdba (78.2); obe družbi sta se fuzionirali pod imenom Jugoslovenski Lloyd; dalje Oceanija (36.0) Progress (22.8), Levant (16.8), Jadranska plovdba (16.8).

Skupno imajo po tej statistiki vse naše paroplovne družbe 162 parnikov. Od teh je registriranih 96 za malo obalno plovo, 12 za veliko obalno in 54 za dolgo in prekomorsko plovo. Dolgi plovbi pripada 81% tonaže naše trgovinske mornarice.

Treba pa je poudarjati, da naše paroplovne družbe še ne prevažajo potnikov preko morja, nego naši ljudje potujejo čez morje in se vračajo nazaj s tujimi ladjami, kar pomeni veliko škodo za naše gospodarstvo.

Potreba napredka naše trgovinske mornarice je razvidna zlasti tudi iz dejstva, da se preko tri četrtine našega pomorskega izvoza in uvoza prevažajo s tujimi predvsem s italijanskimi ladjami. Italijanska trgovinska mornarica prevaža skoro trikrat toliko našega blaga kakor naše ladje. V l. 1928. so prevozili naši parniki 22.6%, italijanski pa 87% našega pomorskega izvoza in uvoza. Nekaj so prevozili tudi angleški, grški, francoski in drugi parniki.

Če bo naša trgovinska mornarica v naslednjem letu napredovala bo v gledanem času lahko zadostila našim potrebam ter zela Italijanom važno vlogo v našem prekomorskem prometu.

Uvoz inozemske soli ob polnih skladiščih domače in pomanjkanje kreditov za državne rudnike. Kakor javljajo iz Beograda, bo solarna v Kreki prekinila obrat, ker je v njenih skladiščih nakupljen okrog 550 vagonov soli. Če se bo to zgodilo, potem je gospodarstvo uprave monopolov vredno vsega obžudovanja. Drago plačane komisije za pravilno ogromne vsote, ko kupujejo v inozemstvu po nepotrebnem ogromne množice soli zato, da domača sol lahko obleži v skladiščih. Da predočimo, za kakšno vsoto gre, naj navedemo, da je vrednost lani uvožene soli znašala 109,5 milijona Din. To je nesposobnost ali pa brezbrzično zapravljajanje, katerega posledica ni le velika gospodarska škoda, nego bo tudi, če se bo namera ustavila obrata solarne v Kreki uresničilo, preko 60 delavcev na cesti. Nič boljši ni v državnih rudnikih, pri katerih se tudi četa uklinja ne dela, s čimer bi prišlo ob delo okrog 10.000 delavcev, ker ni kreditov. Državni rudniki so zahtevali 117 milijonov Din na knadnih kreditov in se ta zadeva nahaja že preko dva tedna v finančnem ministristvu nerешena.

Paketošped. To ljubljansko podjetje je podružnica zagrebske centrale, ki ima svoje podružnice po vseh večjih mestih naše države. »Paketošped« sprejema nakete pri večjih trgovih in obrtnih ter jih v njihovem imenu razpošilja. Podjetje se lepo razvija. V začetku je imelo dnevnega prometa približno 80 paketov, a danes že nad 300, kar kaže, da imajo troveški krogi v to podjetje zaupanje. Če oddajo paket na pošto, ki ga odpravi v naše južne in vzhodnojužne kraje, se lahko zodi, da pride pošiljka iz evidence in čakati moraš leto ali tudi dve, da dobiš povrnjeno škodo. »Paketošped« na uplača odškodnino za pošiljko takoj po njeni izgubi. »Paketošped« zahteva za svoje slovanje po 2 Din od pošiljke. Za toliko se sicer podraže odpravni stroški, a na odškodnino ni treba čakati mesece in leta, kar je trgovcem vsekakor dosti ljubše.

Reforma železnih tarif in lesna industrija. Kakor poročajo iz Beograda, se je pustila namera zvišanja tarif za izvazna drva zaradi opasne konkurence na inozemskih tržiščih.

Velika razstava vin v Zagrebu bo od 9. do 11. marca prihodnjega leta. Priredila jo bo zveza hrvatskih vinogradnikov.

Legalna stabilizacija bolgarskega leva. Bolgarska vlada namerava po pozitivno končanih pogajanjih o stabilizacijskem posojilu v znesku 4 milijonov funtov brez določanja pristopitki k delu za stabilizacijo leva, ki je umetno stabiliziran že od l. 1923. Po izjavah direktorja Bolgarske narodne banke nova valuta ne bo izrecno zlata valuta, nego zlatodeviza valuta. Vlada je za obnovo predvojnega zlatega leva, a uprava Bolgarske narodne banke za obdržanje sedanjega leva s tem, da se mu zadržava odgovarajoča zlata podlaga in sicer 0.011 grama. Za to stabilizacijsko bezo je bue tudi finančni komite Društva narodov. Po že izdelanem račtu zakona o stabilizaciji leva, pri čemer tvori podlago sedanje razmerje leva k dolarju, naj se sedanji bankovci vzmemo iz prometa tekom 5 let ter se nadomestijo z novimi bankovci in kovinskimi novci.

Dobave. Prometno - komercialni oddelek direktije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave 100 komadov sparnih cevov za heliofotorske svetilke; do 28. t. m. pa glede dobave signalnih žim ter tiskovin. — Grafični oddelk direktije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 27. t. m. ponudbe glede dobave 50 tisoč kg negasienelega apna, 500 kg steklastega kleja. — Delavnice državnih železnic v Mariboru sprejema do 24. t. m. ponudbe glede dobave 150 ton ostravskega plinskega premoga; do 30. t. m. pa glede dobave cementnih cevov. — Direktija državnih železnic v Subotici sprejema do 24. t. m. ponudbe glede dobave blazin. — Pogojl na vlogled v Zbornici TOI v Ljubljani.

Zelo dober rezultat fette v Romuniji. Po romunskih uradnih podatkih je rezultat letošnje fette v Romuniji naslednji (v milijonih q): v obsejajih podatki za l. 1927.: pšenica 31.4 (26.3), rž 2.9 (2.3), ječmen 14.1 (12.6), oves 9.8 (8.6). Letošnja letina v Romuniji je bila najboljša tekom zadnjih 10 let.

Borze

19. novembra.

Na današnji ljubljanski borzi je bil devizni promet zopet zelo velik. Največ se je zaključilo Curiah (za preko 2 milijona Din), potem Dunaja, Londona, Berlina in Prage. Razen malenkostne potrebe po Newyorcu, ki jo je pokrila privata ponudba, je vsem drugim potrebam zadostila Narodna banka. Berlin in Newyork sta malenkostno popustila dočim je London čvrstejši. Čvrstejši je tudi Trst, ki ni zabeležil zaključka.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je ostal nivo tako državnih kakor privatnih papirjev brez tehnejših sprememb. Vojna škoda se je malo okrepila ter se je zaključila po 435, za december pa po 440. Za malenkost slabše je investicijsko. Od bančnih vrednot beležijo zaključke Kreditna po 85, Poljo po 17,5, Praštediona po 920, od industrijskih se je zaključila Slavonija po 6,5 — 7.

Devize in valute

Ljubljana. Amsterdam 0-22.8875, Berlin 13.5475 — 13.5775 (13.5625), Brusel 0-7.9112, Budimpešta 0-9.927, Curiah 1094.10 — 1097.10 (1095.60), Dunaj 7.985 — 8.015 (8.00), London 275.74 — 276.54 (276.14), Newyork 56.825 — 57.025 (56.925), Pariz 0-222.50, Praga 168.37 — 169.17 (168.77), Trst 0-298.37

Zagreb. Amsterdam 22.845 — 22.905 Dunaj 7.985 — 8.015, Berlin 13.5475 — 13.5775, Brusel 78.962 — 79.262, Budimpešta 9.912 do 9.942, Italija 297.316 — 299.316, London 275.74 — 276.54, Newyork 56.825 — 57.025, Praga 168.37 — 169.17, Curiah 1094.10 do 1097.10.

Curiah. Zagreb 9.1275, Pariz 20.30, London 25.19, Newyork 519.45, Milan 27.225, Praga 15.40, Dunaj 73, Budimpešta 90.585, Berlin 123.75, Brusel 72.20, Varšava 58.25, Bukarešta 3.12, Sofija 3.7525.

Dunaj. Beograd 12.48 — 12.52, Berlin 169.25 — 169.75, Budimpešta 123.92 — 124.22, Bukarešta 4.2625 — 4.2825, London 34.46375 do 34.56375, Milan 37.2450 — 37.3450, Newyork 710.35 — 712.85, Pariz 27.5550 — 27.8550, Praga 21.05 — 21.13, Sofija 5.114 — 5.154, Varšava 79.64 — 79.92, Curiah 136.74 — 137.24; dinarji 12.4075 — 12.4675.

Efektii

Ljubljana. Celjska posoj. 158—0, Ljubljanska kredita 128—0, Praštediona 920—0, Kreditni 175—0, Veče 110—0, Stavbena 56—0, Sešir 105—0, Ruše 260—280.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 455 — 435,5 (430), kasa 434 — 435, december 440 — 440,5, februar 447,5 — 448, brez kupona 417—419, investicijsko 85,25—85,75, agrarne 53,5 — 54; bančne vrednote: Kreditna 85 — 86, Poljo 17,5 — 18, Juzo 88,5 do 89, Praštediona 920 — 922,5, Etno 160 do 180, Zemljanska 139 — 140, Srpska 152 do 153, Union 56,5 — 58,5 Ljubljanska kredita 127 — 128, Narodna 6980 — 7075; industrijske: Gutmann 200 — 205, Slavske 103 do 105, Slavonija 6,75 — 7, za december 6,75 do 7,25, Danica 153 — 155, Drava 505—350, Seferana 460 — 470, Isis 20 — 23, Veče 114 — 120, Dubrovačka 490 — 500, Oceanija 255 — 300, Union 305 — 320, Trbovlje 477,5 do 485.

Iz življenja in sveta

Madžarska - raj nezadovoljnih zakoncev

Mekka vseh, ki so razočarani v braku in bi radi začeli »novo« življenje. — Zatočišče inozemcev, ki ne morejo doseči ločitve v domovini

V budimpeštanski magnatski zbornici so te dni debatirali o zanimivi interpelaciji konservativnega narodnega ekonoma Stefana Bernartha. Ugotovil je namreč, da je število zakonskih nezadovoljstev v madžarski državi izredno visoko in da so zakonski sprogi najmanj vzgledni posebnost v istih slojih in višjih krogih.

So slučaj, je dejal Bernarth, ko je 30 letna žena že četrtilič poročena.

V nekem zakonu pa se je celo pri meril neverjeten slučaj, da je žena dala svojemu bivšemu možu za ženo hčerko iz drugega zakona. Na podlagi istik je dognano, da je Madžarska poleg Zedinjenih držav dežela, kjer je toliko ločitev kakor nikjer drugje na svetu.

V Angliji pride n. pr. na tisoč zakonov 29 ločitev. Madžarska je Veliko Britanijo nadkrilila in prekosila, zakaj na njenem ozemlju pride na tisoč zakonskih zvez

152 ločitev!

Interpelant smatra za nujno potrebo, da se bračni zakon madžarske države revidira, kajti že sedaj vro tuji od vseh strani na Madžarsko samo zagledajo, ker jo smatrajo za Eldorado ločitev na kontinentu.

Bernarthu je odgovarjal sam justični minister Pesthy, ki je izjavil, da se

v glavnem strinja z navedbami, a tudi z zahtevami poslanca. Vendar, je rekel, se Bernartha statistika preveč bavi s podrobnimi slučaj, katerih se ne sme splošiti, ker bi se v tem primeru pokazali škodljivi vplivi v najširših plasteh madžarskega ljudstva. Obljubil je tudi revizijo bračnega zakona, in sicer s posebnim ozirom na dejstvo, da se dogajajo slučaj, ko žene trumoma zapuščajo svoje soproge, ki jih seveda tožijo in zahtevajo nato, da se zakon razdere. Manija nezvestobe je postala tako splošna, da jo je treba zaježiti s posebnimi novelami. Končno je minister omenil, da je pri pisati vzrok ločitev pogostoma tudi težkim življenjskim razmeram.

Te ugotovitve gotovo niso Madžarom menda nič prijetne, kajti znano je, da bi po drugi strani Madžarska rada izgrala vlogo vzgledno pravstvene evropske države. Dejstvo, da se Madžari in Madžari že v mladih letih pet- do šestkrat poročijo in zopet razvedejo, ne meče posebno priključne luči na potomce Arpadov. Ne da se pa tajiti, da po drugi strani taš ta la bilnost v sklepanju in razveljavljanju zakonskih zvez priteguje številne tujce, ki prihajajo v deželo samo zagledajo, da bi dosegli pod Horthyjem fisto, česar ne morejo doseči v lastni domovini.

Sigrid Unset,

nosilka Noblove nagrade za lepo slovnost v letu 1928. Njen odlikovan roman »Kristin Lavransdatter« se dobi tudi v naših knjižnicah.

Črnci rešuje belokožce

Katastrofa potniškega parnika »Vestris«, ki je zahtevala blizu 120 človeških življenj, beleži epizodo, iz katere se bo moralo tudi belo pleme naučiti ceniti in ljubiti svoje črne brate. Že 24 ur pred potopitvijo ladje so izkušeni pasažirji spoznali, da je ladja v opasnosti. Poveljnik pa se ves ta čas ni pokazal. Šele ko je postalo vsem jasno, da so napor za rešitev ladje brez pomena in ni bilo dvoma, da čaka vse skupaj pogin, je nastala strašna zmeda. Začeli so iskati — rešitelja... Celo oficirji in moštvo so bili zbegani. Tedaj, ko se je prekucnil čoln z ženami in dečki, pa se je našel pogumen črnopolti mož, ki ni omagal, dokler ni 18 krat zaporedoma skočil v valove in rešil življenje vseh teh ljudi.

Pravijo, da so se pred nesrečo parnika nele pasažirji, ampak tudi mornari ogibali črnca. Posebno Američan se namreč čuti vzvišenega nad črnim plemenom. To pot pa se je črnc tako izkazal, da mu gre pred belokožci nele priznanje, ampak tudi odlikovanje.

Kapetan potopljenega »Vestrisa« W. Y. Carey,

po katerega krivdi je bila ladja uničena. Kapetan ni dal pravočasno povelja za kille na pomoč in je šel prostovoljno v smrt pač zatega delj, ker je čutil, da zadene največje odgovornost zavoljo katastrofe njega samega.

Poceni Double suknie

SCHWAB, ljubljana

Stoletnica smrti bieder-mayerskega bohema

Včeraj, 19. novembra pred sto leti je umrl na Dunaju 31 leten mož, kakršni so bili samo v tistih časih tako na goste sejani: Franc Schubert. Umrl je v siromašnih in bednih razmerah — tako nekako kakor je prišel na svet. Porodil pa se je kot sin revnega učitelja, ki je moral prehranjivati številno družino.

Zgodovina Schubertovega življenja je monotona pesem o borbi za skorjoko kruha. In vendar ni bil Schubert mož, ki mu je bil vsakdanji kruhek edino na svetu. Nasprotno, on je vse svoje življenje živel višjemu navdihnjenju in lepoti.

Bil je v pravem pomenu besede božanski pevec. Šolal se je pri Italijanu Salteriju in je dosegel svoj prvi velik uspeh s kompozicijo »Erlkönig« na Goethejevo besedilo. Ko je zložil to skladbo, je bil še zelo mlad in ni niti dober odrasel konvikt. Pozneje je ustvaril mnogo drugih skladb, v prvi vrsti mnogo pesmi, ki so danes tako znane in priznane, da tvorijo preizkušnjo za vsako pravo pevsko grlo.

V ostalem je bil Schubert velik bohem, ki si ni kratil dobre volje posebno v prijateljski družbi. Rad je pel, pil in ljubil, navdihnjenja, ki so zrasla iz teh njegovih razpoloženj, pa so ga napravila nesmrtnega na večne čase.

Če se prehladi nameščene v uradu

Pariško sodišče je pozvalo na zagovor Louisa Lasnéja, zeta bivšega ministrskega predsednika Falieresja, še nedavno generalnega blagajnika departementov Seine in Oise. Vzrok poziva pred sodnike je bil dokaj čuden. Tožil ga je namreč podrejeni uradnik, ki je po njegovi krivdi dobil kroničen nahod.

Tožba očita tožencu, da so bili uradni prostori, v katerih je bil Lasné in njegov oddelek, v velikanskem neredu. Šipe so bile razbite, vrata pa na stečaj odprta, kar je povzročalo neprestane prepihe.

Toženc se je branil z motivacijo, da je hotel uvesti v svojem uradu »najmodernejši komfort«. Prepih pa po nazaranju toženčevega branitelja sploh nikomur ne škoduje.

Sodniki so našli salomonski izhod. Sklenili so, da mora komisija dognati, če so uradni prostori g. Lasnéja res tako izpostavljeni prepihu in če tožitelj res trpi na kroničnem prehladu. Če bosta obe izjavi pritrilni, bo moral g. Lasné plačati toženčemu uradniku 100.000 frankov odškodnine...

Nemški general Groener,

mož, ki je grozil z demisijo v nemški vladi zaradi graditve nemške oklopne križarke in je na posled zmagal nad svojimi nasprotniki.

Francoska služničad in njene pravice

Pariški lakaji, hišne in drugi uslužbenci, člani »Zveze zaposlenih pri zasebnikih in drugih ljudeh« so imeli nedavno skupščino v garaži svojega predsednika Michela Bruniera, ki služi kot šofer pri nekem bogatem Američanu. Služničad je pred vsem zase zahtevala politične pravice. Po francoskih postavah ne smejo uslužbenci postati poslanci, ker so gmotno zavisni od gospodarja.

Uslužbenci hočejo voliti svoje zastopnike v posebno sodišče, ki odloča v sporih med uslužbencem in gospodarjem. Gospodinjam naj se odvzame pravica prebrskavati kovčke slug, ki zapuste službo. Zveza dovoli hoče, da se odpravijo sedanje večletne pogodbe, ki veljajo v tej »stroki«. Potem zahtevajo sluge, naj se odpravi ime »služničad« in naj se uzakoni ime »domači nastavljenici«. Francoska revolucija l. 1789. je hoteli svoj čas vpeljati naslov »podrejenika«, a ta se hvala Bogu, ni mogel uveljaviti. Razen tega imajo bogate rodbine do sedaj navado prekrstiti uslužbenca, če se zove kakor drugi rodbinski člani ali sploh ima za gospodo neprijetno ime. Lakaji morajo biti vedno samo Baptisti, Jeani in Josephi. Če je gospodinja Marija, mora hišna Marija vedno izpremeniti ime itd. Razen tega ne marajo lakaji posebne obleke. Zahtevajo zase modne hlače, temno suknjo in črno beloprosto ovratnico. Katera oblast naj uresniči te zahteve, če ne bo hotel parlament sprejeti tega zakonskega načrta?

Dve drami iz narave

Znani angleški lovec Leo Parcus je napisal zanimivo knjigo o potovanju skozi bolivijski pragozd. Večkrat je bil v nevarnosti, vendar omenja kot najbolj dramatični dogodek, katerega je doživel, sledeči prizor: velikanski aligator (ameriški krokodil) oprt s prednjima nogama v breg, je molil iz vode polovico svojega orjaškega telesa in stiskal med zobmi nogo krasnega jaguarja. Zver, ki je prišla pri vodo, je bila v obupnem položaju. Čvrsto se je morala oprijemati spolzkega strmega brega in obenem z edino pristojo praskati aligatorja po očeh, ki so edini, z močnimi lusknami nezavarovani del pošastnega života. Seveda je moral jaguar podleči. Polagoma, a neizprosno ga je potegnil aligator v vodo.

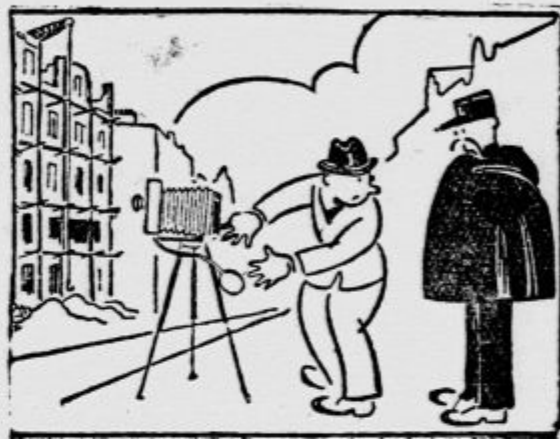
Leo Parcus pripoveduje, da ni čul nikoli tako obupnega stokanja, kakor se je izvijalo nesrečnemu jaguarju iz prs v trenutku, ko je izginil pod vodno

Ne mučite svoje dece z ribjim oljem, temveč dajte

JEMALT

Iz zlatorjav p ašek, prirejen z 30% ribjega olja in s susim sladnim ekstraktom čigar hranilnost je obče poznana. Dobi se v vseh lekarnah v malih omotih à 25 Din, v velikih omotih po 42 Din.

gladino. Pri nas nimamo takih zverin a tudi naša skromna narava včasih premore nič manj grozovit prizor. Lepega pomladnega dneva sem občudoval prve nežne čajne vrtnice na našem vrtu. Zraka, solnca in cvetk pijani hrošč se je spustil na tla tik poleg mene. V trenutku se je pod njim udrla rahla zemlja in hrošč je izginil v žrelu zopnega velikega bramorja. Vse je trajalo samo kratek trenutek, in kociastni ropar je takoj izginil s svojo žrtvijo pod zemljo. Zaman sem kopal v vrtnim nožem, ničesar nisem našel. Tamor je hitro moral izginiti v globini dolgega temnega hodnika. Ta drama se je odigrala popolnoma neslišno, in vendar si človek težko predstavlja groznejšo smrt onega bitja, ki se je trenutek poprej kopalo v solnčnih žarkih na svobodnem zraku.

»Kaj pa delate tu z vašim aparatom?«
»Oprostite, samo čakam, kdaj se bo nova hiša podrla.«

Dopisi

POLJČANE. (Mladi in prerano umrli ženi gospe Marijani dr. Hronovskovi v spomin.) Odšla je v večnost v soboto ob 21. uri, samo njeno belo, kakor iz marmorja izklesano telo je ostalo v celjski bolnici, kjer je izdihnila po težkem boju svojo blago dušo. Močno nas je pretresla vest o njeni smrti drugo jutro in le težko smo verjeli, saj se je vse tako naglo in nepričakovano zgodilo. In vendar, res je! Danes leži vsa v ovetju in zelenju, ki ga je v svojem življenju tako zelo ljubila, v mrtvašnici na pobrežnem pokopališču v Mariboru, kamor so jo prepeljali v nedeljo popoldne. »To je in mora biti usojeno,« je rekla drugi in sebi v tolažbo neka starejša dama. Tudi jaz se pridružujem njenim besedam in pravim, da bo že res, da je edino usoda ona, ki more biti tako kruta in ugrabit tako mlado, bujno se razcvetajoče življenje. Nisi še izpolnila 26. leta. V najlepši svoji dobi si odšla od svojega ljubljenežnega moža, od neobčlenega deteta, ki si ga tako težko zapustila in zaradi katerega si tako težko umrla. Odšla si od nas vseh in nas pustila same. Kdo bi si mislil pred 6. tedni, da se bomo danes že klopili in ti peli ono večno lepo »Vigred«? Niha. Ti sama bi se smejala tem čudnim, neverjetnim mislim. In še nekoliko prej, ko smo bili igrali ono »Peraant mož je!« Kako smo se še tedaj smejali in veselili življenja! Naša tiha in mirna vdnica, odšla si od nas sredi dela v cvetu mladosti, v dnehi, ko se listje ospava in se narava že pripravlja za počitek. Tudi Ti počivaj sladko, Tvoj duh pa naj ostane med nami in naj nas vodi dalje. In novo življenje, ki Ti ga je naklonila neizbežna usoda, naj Ti bo dobro in naj Ti da vsega, kar si na tem svetu želela. — L. K.

MARIJA GRADEC PRI LAŠKEM. Odkar smo si izvolili za oblastnega poslanca našega Matevža od Sv. Miklavža, se res cedi v naši občini med in mleko. Sedaj, ko iztirjavo davke, vidimo, da so se zvišali, mesto znižali. S pomočjo njegovih intervencij in oblastne podpore so se naše ceste popravile v toliko, da grezajo naši vozovi v blato do osi. Res lep napredek za našo občino, ki je bila do sedaj docela v klerikalnih rokah in še lepši uspeh za gospoda Matevža, ki prelama za svoje trudopolno delo v oblastni skupščini lepe dihte. »Domovina«, ki nam je vse to prerokovala že pred volitvami, naj ne manjka v bodoče v nobeni hiši.

VIČ. Tamburaški odsek podružnice NSZ za Vič-Glince-Rožna dolina prične s tamburaškimi vajami dne 23. t. m. na Strelišču pod Rožnikom. Ker ima odsek na razpolago še nekaj tamburic, naj se javijo vsi, ki jih veselijo igranje, v petek 23. t. m. ob pol 21. na Strelišču. Podružnica odpravi tudi svojo lastno knjižnico in že sedaj opozarjamo občinstvo na njen poset. V decembru priredi podružnica NSZ tudi več skioptičnih predavanj, ki so lansko leto vzbudila veliko zanimanja s strani občinstva.

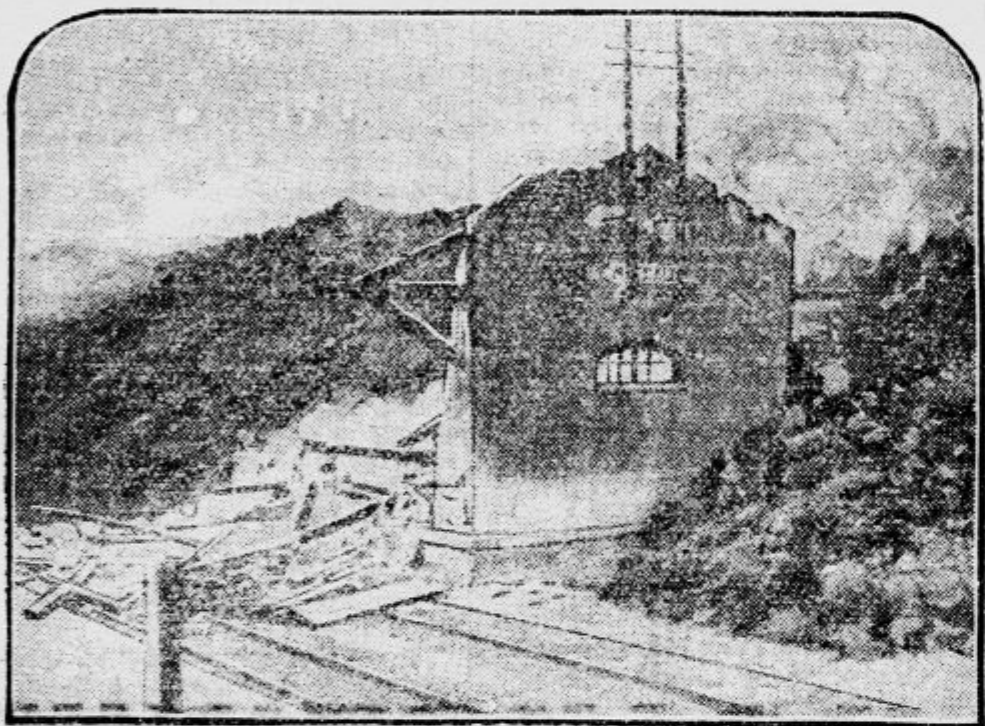
ČRNOMELJ. Rodbina lekarnarja g. Vrankoviča v Črnomlju je podarila Sokolskemu društvu v Črnomlju znesek 200 Din mesto venca na oder blagopokojne, nepozabne, velezaslužne narodne delavke, sestre Zofije Haringove, umrle dne 18. t. m. v Črnomlju.

HUDAJAMA PRI LAŠKEM. Dne 19. t. m. je prevzel posle bišnega nadzornika pri rudniku Hudajama gospod Karl Novak, dosedajni vrtnar pri rudniku. Skrajni čas je že bil, da se je v interesu miru in reda med stanovci izvršila ta uredba.

NA VRHUNCU STOJE NOGA VICE Z ŽIGOM KLJUČ

Naiboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Lava zaliva kolodvor v Mascaliju

Izhruh Etna je sicer zopet ponehal, ta slika pa vseeno daje čutili grozo, ki obide v sličnem trenutku slehernega gledalca.

Križev pot meteorologa Malmgreena

V zadnji številki italijanske revije »Rassegna Italiana« se je oglašil k besedi ravnatelj lista Tomaso Sillani, ki brani Mariana in Zappija pred strašnimi obtožbami, da sta na svojem potu k ljudem slekla, oplenila in morala celo požrla švedskega učenjaka Malmgreena. Sillani piše:

Zvečer 30. junija, po zadnjih poskusih Biagia, da bi dobil zvezo s »Città di Milano«, sta stopila skupaj korvica na kapetana Mariano in Zappi ter sta se odločila za pohod čez ledeno puščavo, kakor je bil to priporočal Malmgreen. Trojica je vzela na pot: 35 kg pemikana, 15 kg čokolade, 3 kg mleka in 1.50 kg masla. Vsi trije so bili hrobo opremljeni. Imeli so samo eno odejo, s-kiro, tri nože, ter nekaj drugih predmetov in instrumentov. Malmgreenu je bila določena naloga preizkušati led v ozemlju, ki so ga krstili za »pekla«.

Potovanje se je kmalu izkazalo za križev pot. Tisti, ki so ga preživeli, pripovedujejo, da jih je držala pokonci samo vera v Boga in v zastavljeno nalogo. Dvanajstega dne je postala položaj, ki ni bil brezskrben že takoj v začetku zelo resen. Situacija je postala brezupna. Malmgreena, ki ga je že prve dni tresla mrzlica, je začela boleti noga. Odpadli so mu prsti. Marianove noge so bile sicer zdrave, ven-

dar pa je imel na rokah že rane. Edinole Zappi je bil kolikortoliko pri močeh. Kakor bo Mariano izpričal, je Zappi naravnost materinsko skrbel za svoja sopotna tovariša.

Dne 2. junija se je švedski učenjak vdal v svojo usodo. Kljub vzpodbujanju ni hotel nadaljevati marša. Razlagal je svoje noge in rekel: »Povejte Švedom, čemu je Malmgreen zaostal na poti.« Odločil je živila in je nalezal tovariša, na nadaljujeto pot sama, da ne bosta utratila časa. To je vrhunec tragedije, teko preprost in krutek, da zgrabi poslušalca.

12. junija se je začel drugi del odisejade v deželi bele smrti. Led se je začel tajati. Zappi je padel v ledeno razpoko in malo je manjkalo, da ni utonil. Mariano je nenadoma oslepel. Zappi ga je vodil s seboj kakor otroka. Nenadoma se pojavi prvo letalo, ki na kmalu izgine. V nagalinjih di h privrše nad popotnika še drugi aeroplani, dokler ne pride slednjič rešitev. N jhušje je bilo 29. junija. Zappi in Mariano sta povzila zadnji ostanek pemika. Naslednjih 13 dni sta stradal.

Sillani zaključuje: Dne 25. julija je sro, čil Mariano, da je bil Zappi balna sila in rešitelj ekspedicije.

Svet izven Italije seveda sodi stvar nekoliko drugače...

Romunski ministrski predsednik Maniu

med svojih somišljenikov, prihajajoč s seje regentskega sveta, kjer je prodrl s tezo, da je treba spreminiti režim in očistiti deželo korupcije in njene navlake.

Komercijalna banka d. d.

**Podružnica
LJUBLJANA,
Mestni trg št. 5**

Afilijacija Banke čehoslovaških legij, Praga

Obavlja vse bančne posle najkulantneje, sprejema vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice. Pooblaščen prodajalec srečk državne loterije. Prodaja drž. srečk na obroke. Prodaja in nakup deviz in valut.

Brzjavni naslov: Komercijalna — Telefon: 2005.
Pošt. hran. rač. št. 13.320

Na nedeljskem obisku v Radovljici

Radovljčani so vedeli, da bo zmaga in zato je bilo vse mesto nekako svečano najbolj pa se je ponos odražal s šarmnega obraza Lectorjeve. Francelina Ko je gledala najodličnejše dame iz Ljubljane okrog Spicarija, ki je bil v proslavo tudi v občini obleki le šlo Francelinu kar samo na smeh in malo na lok tako je bil šteman. Prav je imel saj ni vsak dan praznik. Potem pa se je šlo spicari pred vso gorensko in ljubljansko imenitnostjo v imenu Radovljice pobahal da te zares velik praznik, kadar pride veliko ljudi v cerkev.

Ta cerkev namreč Sokolski dom sredi najlepše slovenske panorame je bil zunanji obliko in solnce in oblezan od ljudstva za pravilnevo koles in avtomobilov znotraj pa nabiti in nabasani kot še nikoli Gori do stropa in dol do luknje pod odrom je bil natlačen z ljudmi od vseh strani. Z odra so gledalci odnesli klop in stole da Jaka ni imel kam sedeti blagajniku so pa ponujali po 30 in celo 50 Din za vstopnice, da ni šlo in ni obiskovalci morali radi ali neradi čakati prihodnje nedelje. Da so že nalepljeni lepaki za tretjo predstavo prihodnje nedelje, druge tolažbe pa Radovljica zamudnikom ni mogla dati.

Iz Ljubljane so članice »Atene« pod vodstvom dvorne dame ge. Franje Tavčarjeve in ge. Minke Krofne priletele avtorico Manico Komanovo. Z vlakom je prišlo še dosti drugih nato pa so jih pripeljali še avtomobili med drugimi tudi člani Narodnega gledališča go. Danilovo in Jurvanovo. Tudi Danilo je moral biti zraven, kakor vedno in povsod če je na deželi kje na odru kaj posebnega. Iz Kranja so prišli zastopani je bil dalni Prokoren in no. vse, kar je vmes, je bilo tudi v Radovljici. Še iz Amerike so prišli, kakor je dejal Danilo, ki so ga za silo spravili v luknjo pod odrom.

Res je bilo vredno iti na Gorenjsko, Zaradi lepote Gorenjske v bleisk je seneska solca in zaradi sveže lepote teh ljudi. Zareših v pomenskem navdušenju ni čuda da so igrali, kakor bi bili naviti. Vsi po vrsti dobro, ker drugače vendar niso mogli, tako je vplivala občudujoča množica nanje.

Zadovoljstvo se je pričelo s I. prizorom, ko se je srčkana mladka vrtila in poskakovala po odru kakor ne vem že, katera imenitna baletka. In lep je ta krempeljček, da se mi še danes vrti po pleši. Cigan Marko je bil vreden svoje Anke ki je bila od dejanja do dejanja boljše brez prestanka pa čisto naravna in kar je glavno, prav mi teatralna Sicer pa teatralčen ni bil nikdo kar je največja odlika.

Po prvem dejanju se je prav za prav šele pričelo. V dvorano sta prikorakala dva majhna dekleta, pred njima pa korajžer fantič seveda vsi trije v narodnih nošah. Puncčka je nesla vsaka svoj zlat kovčeg, v enec, ki so enega prinesle dame iz Ljubljane druga je poslal čestilec narodne umetnosti Manici celo iz Francije, fantič pa je prinesel ogromen pušič. Ne šopek, itaj še ampak pravi pušič je nagejnov, rožmarina in roženkavta z doigimi, zlato vezanimi rdečimi trakovi. Manici se je tako zelo zdelo da ni mogla beseda iz nje. Že pred predstavo ti je namreč Spicar z odra povedal toliko lepega in navdušujočega, da ni prišla več k sebi.

Pozdravil je Manico, češ, da je imel že večkrat prišlo pozdravljati pisatelj, ali pisateljico pozdravlja prvič in prvi. Ta pisateljica pa ni prišla v židi in žametu, temveč kot prava kmečka hči, zato jo pozdravljala s srcem kot kmečki sin v imenu naroda kmečkoga naroda z ljubeznijo in ponosom. Učeni kritiki naj sodijo delantno po ljubezni do teatra in do slovenske besede, ker diletantom ni za studiranje kritiko, temveč samo za ljudstvo. Če bi fofarja gorela, drva ne bi bilo treba, toliko ima gledališče nasprotnikov celo tam, kjer bi morala biti sama krščanska ljubezen, pa vendar smo tu. Tako je udaril Spicar, ker ni mogel niti smel prezreti mogočnega odobravanja in priznanja lastnega svojega dela.

V drugem dejanju sta se odlikovala Koritnik in potovka Lovinka. Kaj bi pravili, poudarite lu v nedeljo gledati!

Po tem dejanju je bila zopet slavnost na odru. Dvorna dama ge. Tavčarjeva in ge. Krofova razvneti Manica in otroci z venici in šopkom so Spicariju poklonili lovčev venec »Atene«. Vse občinstvo je razumelo, da Ljubljana središče in glava Slovenije, izeka Radovljici priznanje in zahvalo za kulturno delo med narodom. Iz Manice, ki je stala kakor monumentalna personifikacija naše vasi, nene prežije in moči, na odru, so bušile težke besede kakor elementarne sile. Avditorij in oder sta se strnila v presrečno manifestacijo za pravico do umetnosti in silno zahtevo po lepoti.

V tem plamtečem razpoloženju se je igra nadaljevala. Nepozabljiv ker je tako pristen in nenarejen je Jakičev Čizman, iz vrstine vse ženske zlasti ker se si popolnoma različne, a vse popolne Gorenjke. Saj to ni več teater to je Gorenjska sama s svojo slikovito in krepko narodno govorico. Prav zaradi dialekt je radovljiška predstava dogodek. Še mali Stanko je igral Albinčka tako naravno, da si je zaslužil kot mali kolega prostor ob starem Danilu med najodličnejšimi damami, ko so gostje po predstavi sedli z domačimi k mizi na pomenek.

Sokolsko gledališče v Radovljici si je v boju zaslužilo ime pravega teatra, zasluzi pa tudi, da se njegovo kulturno delo ceni po pravici in prizna.

Grobar Jože

Gorenjski grobar Jože je znana osebnost. Može večkrat pride v goslinjo, sede v kot ter pri četrtni vina pripoveduje strašne storile o strahovih. Včas tako lepo kaže, da če kar sebi verjame, večkrat za pa kodo ustavi, da utihne in kmalu razžaljen odide.

»Kje je pa Jože?« so spraševali gosti v goslini tam v ljubljanski okolici, kjer je mož doma.

»Menda so ga vzeli duhovi in ga odnesli s seboj,« je odvrnil goslinčar, ki je rad imel šaljivoga grobarja, ker je večkrat med svoje pri-

povedovanje vpletel tudi kakšno okroglo.

»Da, da, duhovi so ga, pa ne odnesli, temveč zapeljali so ga, tisti slabi duhovi; saj je segel po tujem blagu,« je pristavil mešetar Reta, ki je prišel iz Ljubljane.

»Saj to vendar ni mogoče,« so ugovarjali drugi, ki so poznali Jožo kot poštenjaka.

»Seveda ni krade,« je popravil Reta. »Ampak zadeva je ista: našel je lepo rejeno histrico, v kateri je bilo kar 5200 Din, pa si je mislil: Kdor ima toliko denarja, ga mora še več imeti, jaz sem pa revež, in je denar pridržal, njega so pa pridržali sodniki za nekaj tednov.«

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (577 m 4 kw), ZAKREB (309 m 0,7 kw), PRAGA (349 m 5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (426 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (390 m 4 kw), DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Darenty 1604 m 25 kw), RIM (448 m 12 kw), BUDIMPEŠTA (558 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1380 m 30 kw).

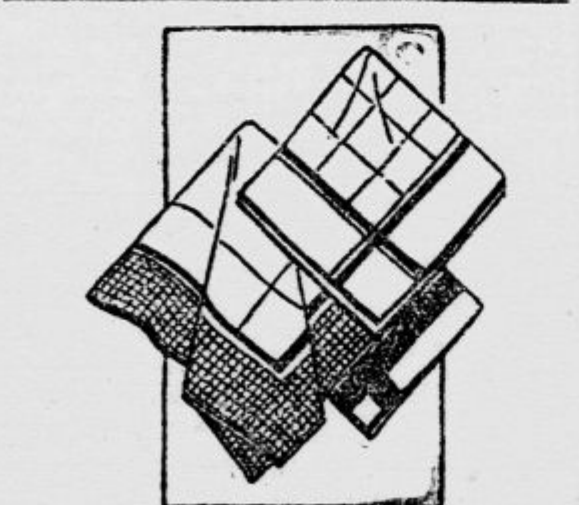
Sreda, 21. novembra.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba in borzne vesti. — 18: Milčinski pripoveduje pravljice. — 19: Srbohrvaščina. — 19.30: Mesta, žarišča našega življenja, napredka in kulture (Predavanje). — 20: Koncert Radio-kvarteta. — Poročila — ZAGREB 17.30: Popoldanski koncert. — 20.35: Koncertni večer: sonate za violo — PRAGA 19: Koncert lahke glasbe. — 20.10: Zabaven večer. — 21.40: Koncert al. vaskih pesmi. — BRNO 19: Koncert orkestra. — 20.30: Odkloni iz operet. — 21.30: Koncert godbe na pihala. — VARŠAVA 18: Glasba skandinavskih narodov. — 20.30: Komorne skladbe Paderevskoga. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert orkestra. — 20.10: Literarni večer. — 20.30: Parodija »Don Carlos«. — Koncert lahke godbe. — BERLIN 16.30: Pevski koncert. — 20: Prenos melodrame iz gledališča. — FRANKFURT 16.35: Popoldanski koncert. — 19.30: Koncert orkestra in solistov. — Legende o smrti. — LANGENBERG 16.30: Koncert Schubertovih skladb. — 20: Koncert pevskega zbora in orkestra: nabožne skladbe. — STUTTGART 20.15: Koncert na kitaro. — 21.10: Glasbeni in recitacijski večer. — 0.30: Nočni koncert. — BUDIMPEŠTA 12.20: Orkestralen koncert. — 17.45: Popoldanski koncert. — 20.20: Humorističen večer in ciganska godba. — 23: Pesmi iz operet. — LONDON 19.45: Schubertovi klavirski dueti. — 20.15: Lahka godba. — 20.45: Orkestralen koncert. — 21.30: Koncert Simfonijskih skladb. — 22.35: Schubertove »Labodje« pesmi. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 20.45: Vokalen in instrumentalni koncert. — STOCKHOLM 18.30: Koncert orkestra in solistov. — 20.30: Prenos inozemskih postaj.

Četrtek, 22. novembra.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba in borzne vesti. — 18.30: Predavanje o gospodinjstvu. — 19: Italijanska. — 19.30: Predavanje iz zgodovine Slovencev. — 20: Prenos cerkvenega koncerta iz stolnice. — ZAGREB 17.30: Popoldanski koncert. — 19.30: Prenos simfonijskega koncerta iz Prage. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19.30: Simfoničen koncert češke filharmonije. — 21.45: Propagandni program. — BRNO 19.30: Prenos simfonijskega koncerta iz Prage. — VARŠAVA 16: Popoldanski koncert. — 20.30: Koncert lahke glasbe. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 16: Koncert kvarteta. — 17: Glasbeni program za otroke. — 19.30: Prenos Schubertove proslave iz dunajske drž. opere. — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert. — 20: Zabaven večer in koncert orkestra. — FRANKFURT 20.15: Dramski večer in lahka glasba. — LANGENBERG 17.15: Mladinski koncert Schubertovih skladb. — 20: Orkestralen koncert in dramski večer. — STUTTGART 20.15: Program iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 12.20: Klavirski koncert. — 18.30: Večerni koncert. — 20.15: Koncert Schubertovih skladb. — Cizanska godba. — LONDON 19.45: Schubertovi klavirski dueti. — 20.15: Lahka glasba. — 20.45: Mešan večer. — 22.35: Orkestralen in pevski koncert. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Gilbertova opereta »Deviška Suzana«. — STOCKHOLM 18.30: Koncert otroških zborov. — 20.15: Klavirski koncert.

Za pranje lica
Vam največ koristi blag
Ljubljino mlo s sliko
opatic Dob se povsod
glavno skladišče:
Parumerija Uran
Ljubljana Mestni trg 11

Žepni robci za dame in gospode
Velika izbira
A. & E. ŠKABERNE — Ljubljana.

Vaše roke
ostanejo gladke in bele, niso raskave in nimajo
osebljen, ako jih mažete s kremo

Je fairs blanc. Dob se v lekarni in drogeriji. —
Glavno skladišče parumerija URAN, Ljubljana,
Mestni trg 11. 264

Prvorazredno trdko, ki je dobro vpolnjena za zastopstvo jeklenih lužij

Išče o za takoj

Goriške tovarne za jeklo. Pismene ponudbe na Anončno ekspedicijsko G. Čehovin, Trst, Casella 51. 13531-a

1897
HELSINGBORG
TRETORN

Zahtevajte
znamko
„Tretorn“
ga loše
in
snežne
čevlje.
„Tretorn“
nimajo
tekmeča

Fotografični zavod

Hugon Hibler v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 25 na
priporočila. 213

Zaganje drv

s. motorno lugo — Ura
Franc Vilharjeva cesta —
Telefon št. 9830. 3580F

Lisičje, polhove kože

in vse druge od divjadi.
Kupuje in sameljivo dobri.
Mada D. Ljubljana
na Florianske ulice št. 4

Ruma, 17. novembra 1928.

Nova iznajdba aparata za gretje lokalov Petra Stojkovića, Ruma

Zaradi nepopolnih izdelanj in finančnih neprilicnosti in nevestnih agentov ter vohbe nepravilnega dela, jemljem v svoje roke vse delo ter razpošiljanje in korespondenco, ker mi je nemogoče delati kakor doslej, ter mi proti razdor z mojim dosedanjim financiranjem in vodstvom pri mojem podjetju ter fabricaciji poslednji čas.

Naznanjam cenl. občinstvu, da bom tudi pošiljke sam odpremljal, ter, ako bodo drugi aparati prišli v promet iz Rume, ne bodo enaki mojemu patentu, katerega sem te dni izboljšal.

Takisto prosim cenl. občinstvo, da me obvesti, ako bi kdo pisal mojim kupcem kaj proti mojemu patentu. Vsakemu bom hvalečen, ako mi kaj javi o teh slučajih.

Naročila bom izvrševal odslej sam osebno.

Spoštovanjem

Petar Stojković, knjižar
Ruma-Stanica, Srem.

Ali že imate Album slovenskih književnikov

ki prinaša 267 **PORTRETOV** naših velemož v ba-krotisku. — Zastopani so leposlovni, znanstveniki, narodni buditelji, uredniki in publicisti od najstarejših časov do danes.

Umetniško vezana knjiga velja s poštnino vred Din 170.—, broširana Din 140.—. Naroča se v

Knjigarni Jiskovne zadruge

v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavni pošti).

Če hočete prištediti denar, ne kupujte na obroke prej, pradno niste preč. tati

PROSPEKTOV O POPOLNOMA NOVM NAČINU NABAVNIH KREDITOV

na mesečno odplačevanje, ki ga je uvedla

KREDITNA ZADRUGA DETALJNIH TRGOVCEV

V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1

Na podlagi teh kreditov lahko kupite skoraj v vseh večjih ljubljanskih trgovinah prvovrstno blago BREZ VSAKEGA POVIŠKA CEN.

ZANTE AJTE TAKOJ PROSPEKTE IN POGOJE!

**Zahtevajte v vseh trgovinah samo:
Jugobanat-patent-moko
ker boste potem
s svojim pecivom zadovoljni!**

Spreten trg. sotrudnik

„detailist“ se sprejme s 15. decembrom pri večji špecerijski trgovini v Ljubljani. Pismene ponudbe na Oglašni oddetek „Jutra“ pod št. o. „Večletna p.a.s.a.“.

Firestone pneumatike

Zastopstvo za Slovenijo:

IVAN OBLAK

Celovška cesta št. 34

Telefon 2663

Firestone

Javna zahvala.

Moj dne 23. 10. t. l. umrli soprog gos. Alojzji Šos er je bil zavarovan za vsoto Din 25.000 — pri zavarovalni družbi na življenje „FENIKS“.

Vkljub temu, da je trajalo zavarovanje le kratko dobo, izplačala mi je zgoraj omenjena zavarovalna družba takoj vso zavarovalno vsoto.

Zahvalujem se s tem javno ravnatelstvu za Slovenijo v Ljubljani zavarovalne družbe „FENIKS“ za kularco ter priporočam društvo vsakomur.

V SLOVENJGRADCU, dne 18. novembra 1928.

Marija Šoster.

Oglašujte v „JUTRU“

3.23

Prijateljem znanem a-
lijamo tužno vest, da sta na a
Lubljena soproga, mamica
oziroma nečakinja

Weingerl Josipina roj. Ukmar

in njen sinček Dušan dne
17. nov. 1928 za vedno v
Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši dne 19. t. m.
ob 15. uri na ok. liškem po-
kopališču v Celju

Soštanj-Celje, 19. nov. 1928

Zalujoči rodbini
Weingerl-Hilpčič

†

Kruta usoda nam je izrgala našo nepozabno hčerko, soprogo in sestro, go-po

Marijano Hronovsky roj. Lokay

nepričakovano, po kratkem, težkem trpljenju, previdno s tolažili svete vere, kot mlado mater v 26. letu življenja, dne 17. novembra ob 21. uri.

Pogreb bo v sredo, 21. novembra ob pol 16. uri (pol 4) iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pohorju v rodbinsko grednico.

Sv. maša za dušo pokojne vs. bo brala v četrtak, dne 22. novembra ob 7. uri v stolni mestni župni cerkvi.

Marihor-Pohorje-Gam. dne 19. novembra 1928.

Dr. A. tur Hronovsky, br. zdravnik, soprog, Marija Dobrota Hronovsky, hčerka, Marija in Ivan Lokay, starši, dr. Viljem Lokay, brat, Eliza Lokay, sestra in vsi ostali sorodniki. 13530

Sincelir Gluck:

Zlati panter

55

Svitalo se je. Pospešil sem korake, zakaj policijska stražnica je bila dokaj oddaljena. Prva dva neznanca sta zdaj pritekla iz postajnega poslopja ter skočila v avto in tudi tretji je vstopil. Avto je potegnil — in mahoma zakrenil v stran. Stekel sem, kar so mi dale moči. A bilo je tudi potreba. Komaj sem prispel do policijske stražnice, je avto že pridrevil naravnost proti meni, z očitnim namenom, da me povozl. Le z naglim skokom v stran sem si rešil življenje. Nikakega dvoma ni bilo več: imel sem posla s svojimi stari prijatelji.

Nekaj mi je prižvižgalo mimo ušesa in udarilo v zid policijske stražnice. S skokom, kakor da mi je vrag za petami, sem planil v hišo.

Policijski stražmešter, ki je sedel za pisalno mizo, je šinil kvišku, ko me je zagledal.

»Jaz sem Clayton,« sem zasopel. »Ali vas je kapetan Peters obvestil? Zasedovali so me in zdaj stojte pred vrati. Streljali so name. Kje je policijski poročnik?« Tako govoreč sem skočil čez leseno pregrado in planil k uradniku. »Kje je Collins?«

Karkoli govore o redarjih, v stiski se človek vendar lahko zane nanje. »Brž za pisalno mizo, gospod! Vse je v redu. Tukaj ste varni. Da, kapetan je klicati. Collinsa ni —«

Obmolknij, je zakaj tisti mah so vrata odletela in trije moški so planili v stražnico. V enem izmed njih sem takoj spoznal Vininga. Ostala dva sta bila videti gosta iz New-Yorka. Vining me je naglo

ošinil z očmi. Odločnost njihovega pogleda mi je povedala, da nisem bil še nikoli tako blizu smrti.

»Izderite svoj samokres! Jaz ga nimam!« sem šepnil stražmeštru, še preden je utegnil Vining črhiniti besedo.

»Vendar žel Zdjaj ga imamo!« je rekel Vining in krenil proti nama. »Gospod stražmešter, predajte mi tega človeka. Že dolgo ga zasledujem, ker je vplnil v moje stanovanje. Tudi gladek je kakor jegulja. Veseli me, da ste ga vendar že ujeli. Zaporno povelje imam zanj in ga hočem vzeti takoj s seboj, če vi ne ugovarjate.«

Videl sem, kako je stražmeštrova roka pod pisalno mizo stisnila težko policijsko repetirno pištolo.

»Tega ni treba, gospod,« je odvrnil. »Sam se je javil. Baš sem ga hotel odvesti, ko ste prišli. Pravkar sem dobil tozadevno povelje. Ne bojte se, da ne bi bil na mestu, kadar ga bodo potrebovali.«

Vining je stopil korak bliže. »A jaz ga hočem vzeti kar zdaj seboj, gospod stražmešter. Ne dam mu več prilike, da bi pobegnil. Oddati ga hočem tam, kjer ga bodo lahko bolje nadzorovali nego tukaj.«

Stražmeštrova roka je padla na gumb namiznega zvonca. »Tega ne smem storiti, gospod. Strog nalog imam, da ga pridržim.«

Vining se je zdrznil, kakor da so ga te besede silno iznenadile. Baš tedaj je prikloščalo v sobo nekaj zaspanih redarjev.

»Zastran mene,« je dejal. »A dajte mi, da si ga še enkrat ogledam; rad bi se uveril, ali je res tisti, ki ga iščem.« Stopil je korak naprej, roka mu je zletela kvišku in luč se je zalesketala na kovinastem predmetu, ki ga je držal v roki. Odskočil sem, toda ne dovolj naglo. Začutil sem gluh udarec in nato ostro bolečino v ramenu.

Napol omamljen sem začul stražmeštra, kako je zarjovel. V naslednjem trenutku je počila njegova težka repetirna pištola. Bole-

sten krík je pretrgal ozračje. Zmešnjava glasov in ropot težkih korakov sta mi še kakor iz dalje udarila na uho, nato sem se onesveščen zgrudil na tla.

Ko sem se spet zavedel, sem ležal v policijski celici. Stražmešter se je ves v skrbeh sklanjal nad menoj. Moje oči so strme blodile po prostoru. Nato sem v svojo radost zagledal dva znana obraza. Eden je bil obraz zdravnik, ki me je bil v svojem Fordu pripeljal na postajo, drugi pa vrli obraz kapetana Petersa.

Vzlic bolečini v ramenu se mi je posrečilo, da sem se nasmešnil. »Veliko dela smo imeli, kapetan!« sem zamrmral. Nato sem vprašujoče pogledal stražmeštra: »Ali ste prijeli katerega izmed lopovov?«

Stražmešter se je ponosno zarežal: »Mislim da, gospod. Tistega, ki je streljal na vas, sem zgrabil. V sosednji celici je. Ostala dva se nista upirala in se odpočivata njemu nasproti.«

Kapetan Peters se je sklonil k meni: »Doktor misli, da vas lahko prepeljem. Ali se čutite dovolj močnega, gospod?«

Obrazil sem se in zastrmel v zdravnik. »Lepe istorije ste mi snoči natvezili, mladi mož,« je rekel z nasmeškom. »A vendar je bilo prav, da sem vas vzel seboj. Imel sem vas že na sumu, da vam je policija za petami! Ali se čutite dovolj močnega, da vstanete?«

Moja leva rama je bila prestreljena. Iztegnil sem desno roko, oprl se nekoliko na stražmeštra in vstal. »Zdjaj se čutim kakor novorojenega,« sem dejal. »Zadnji čas sem malo spal, zato sem zdaj tako naglo zadremal.« Tako govoreč sem pomežiknil stražmeštru. »Zastržite Vininga kar najbolje, on je še veliko bolj gladek od jegulje!«

Kapetan Peters mi je segel pod zdravo pazduho. Ali zdaj lahko greste z menoj? Niti minute ne smemo izgubiti!

Narodna in vse dopise, ličote se nalih oglašev, je poudar na Oglašev od delok Jutra, Ljubljana. Prijava: Tel. št. 2492

Mali oglasi, bi služijo v porredovalno in ročaj na namens občinstva, vraka bresda so par. Najmanjši zrakot Dia 5. Pristojbina za tifo Dia 5.

Mali oglasi

Use pristojbina je uparla ti obram s caročilom, a cer o oglašev obrobajo. Ljubljana, it nbsz

Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov je plačati posebno pristojbino Din 2.—. Za naslove kličite telef. šte. 3492, 2492 ter ekspozituro v Šiški telef. šte. 3203.

Službo dobi

Elektromonterja
Išče za instalacijo in popravila; zaposlitev 3 do 4 tednov. Tovarna lesnih izdelkov Jurkloster Laško. 42144

Velik zaslužek!

Fiskalna plača in provizija, zelo rentabilen posel za agencije. Sprejemamo ponudbe lične in posloj. S. P. Petra cesta 24. — pri Jugo Fortuna. 42077

2 kroj. pomočnika

dobita mesto takoj; večja ta konfekcijska in boljša dela, hrana in stanovanje v hiši. Plaša po dogovoru. Prednost imajo tisti delavci. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Dva pomočnika«. 42010

Več delavk

pomožnih, sprejme večja trgovina s devjili. Predstaviti se je med 10 in 12 ure. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 41986

Skladiščnika

trgovsko naobraznega, sprejme večja trgovina s devjili. Predstaviti se je med 10 in 12 ure. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 41985

Zobotehnik

(student) se sprejme proti mesečnemu honorarju 3000 Din. Prošnje opremljene s spričevili o dosežkih poslati na Okrožni urad za varstvo delavcev v Ljubljani. 41745

Mizar, pomočnika

sprejme takoj Martin Tomič, mizar, mojster. Stari trg pri Slov. Gradcu. 42160

Modistinja

prodajalka prvotno mod. izsem. Po nudi na oglašni oddelku »Jutra« pod »Modistinja«. 42123

G. Th. Rotman:

Prigode porednega Bobija

Vesela opičja zgodba

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

Podružnica JUTRA v Celju

Kocenova ulica 2

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

TELEFON št. 190.

Daje naslove in druge informacije tičočih se malih oglasov.

Prikolico

za motor B. S. A., 500 ccm kupim. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Prikolica«. 42070

Motorno kolo

v dobrem stanju, k. u. p. m. Ponudbe s opisom in ceno na naslov: Golja Franje, pošta Prosejce. 42034

Kolara

ki je prodajal kolo v Rožni dolini, naj se ponovno zgleda radi nakupa. 42221

Grevec »Calefactor«

Vas najdaljšanje reši pozni mrzota. — Josip Šiška, Kranj. 41947

Kino-opravo

celotno, aparat s kompletno opremo na elektr. in motorni pogon ter stolo prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 42151

Trakovno žago

s dvojnimi batmi, sesalno s čevrni in gramofoni s ploščami, vse le malo rabljeno, po ugodni ceni prodam. Lovro Bošec, Novi trg 19, Kamnik. 42173

Puhasto perje

raspoložam po povsem najmanj 5 kg po Din 38 kg — iskovatje orlikov fukler traja saluga L. Brostovc, Zagreb, Illica 82, kamnita štitilnica, perja. 183

Perle

kokoške, purle in goveje, na ravno in s strojem šišane, ljubljana v vsaki množini 6. Vajda, Oskovna 88, 80. 42220

Prodajalka

mešane stroke, dobra mod, vajena tudi rezanja šip. Se li s 15. januarjem prenesti službo. — Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Zanemljiva 44106«. 42190

2000 Din dobi tisti

ki mi prebere službo na glavnem kolodvoru v kulini. Event. tudi pri promogu Ponudbe na Ekspozituro »Jutra« v Šiški pod »Delavcem«. 42197

Boljša dekle

išče službo kot pomoč v gospodinjstvu. Gre tudi k otrokom. Večja je slovenščina in nemščina. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra« v Celju. 42227

Radio

Radio-aparat trievni, po zelo ugodni ceni prodam. — Dopise na poštni predal 240. 42177

Radio-aparat

štirievni — s telefonikom sprejemalcem vseh evropskih postaj, s 4 volt. Varta akumuliranjem pomeni prodaja konc. akumulatorja prodaja od 4. do 7. popoldne. Agence Commerciale Franco-Yugoslave, Gledališka ulica 8/II. 42140

Trg pomočnik

23 let star, vojaški prost. izkušen v trg. mešan blaga, s dobrih spričevili. Iščo službo v mestu, najraje v Ljubljani. Naslov v oglašni oddelku »Jutra«. 42210

Izučen pek

išče delo na takoj. — Ponudbe na podružnici Jutra v Celju pod »Koks«. 42238

Prodajam

»uh, po 80 Din 100 kg — vedno v salogi v mestni salarni. 261

Pozor!

veliko in bombast kupite najceneje pri tržku Karl Prelog, Ljubljana Stari trg št. 18 in Zidovska ulica 4. 264

Mesarsko opravo

kompletno, pripravno za vsakega začetnika. Zelo poceni prodam. Glince, Tržaška c. 26. 42131

Motorno kolo

Omega, 500 ccm v brezben. stanju, s elektr. razsvetljavo po ugodni ceni prodam J.šek, Fala 41018

iliša s trg. lokalom

na prometni točki trga Trbovlje, s vsem skupaj ugodno napravo. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Industrija«. 41136

Velesposstvo

»Srečljah pri Breščah, obtožbe iz 25 orlov, med temi 8 orlov vinograde, napredaj. Pojavila daje E. Thierry, Fiume, Via Remai št. 1. 42152

Hišo, ozir. posestvo

v cen. do 200.000 Din kupim. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Kupčija«. 42230

Les

orebovih, ješenovih in brebovih, po želji kupca, rezanih, prodam več — vago nov. Interesenti naj pošlujo na oglašni oddelku »Jutra« pod »Kupčija«. 41824

Desk

orebovih, ješenovih in brebovih, po želji kupca, rezanih, prodam več — vago nov. Interesenti naj pošlujo na oglašni oddelku »Jutra« pod »Kupčija«. 41824

Prage (švelerje)

hrastovih in bukove k. u. p. i. Rudolf Dergan, trgovec — Laško. 42153

Lokal

150 do 200 kvadratnih metrov, svetel, v mestu ali na periferiji, za lahke stroje in električni pogon, kupim, ozir. vsem v. na j. Imajo kakovostne na oglašni oddelku »Jutra« pod »Industrijski lokal«. 42146

Veliko skladišče

za električno razsvetljavo, 5 minut od kolodvorov, v gl. post. s 1. februarjem, po dogovoru pa tudi prej. od »Poljske« klavir lepa in s. arnška soba. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 42166

Pisarniško opremo

dobro ohranjeno, mize stole, registr. omare itd. kupim. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Pohištvo«. 42093

Pisarniško opravo